

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024

Wykonawca:
Zakład Analiz Środowiskowych
Eko-precyzja Czupryn Paweł

Wilkowice 2017

Spis treści

1.	Wstęp.....	5
1.1	Cel i zakres opracowania	5
1.2	Podstawa prawna opracowania	5
1.3	Spójność z obowiązującymi dokumentami strategicznymi	6
1.3.1	Wymiar krajowy	6
1.3.2	Wymiar regionalny	8
1.3.3.	Wymiar lokalny	16
2.	Charakterystyka Gminy Wilkowice.....	17
2.1	Klimat	18
2.2	Demografia.....	19
2.3	Działalność gospodarcza	19
2.4	Infrastruktura techniczna.....	20
2.4.1	Sieć gazowa	20
2.4.2	Sieć elektroenergetyczna.....	21
2.4.3	Zaopatrzenie w ciepło	21
2.4.4	Zaopatrzenie w wodę	21
2.4.5	Kanalizacja i oczyszczanie ścieków.....	22
2.5	Układ komunikacyjny	22
3.	Stan środowiska naturalnego Gminy Wilkowice	23
3.1	Powietrze atmosferyczne i klimat.....	23
3.1.1	Stan obecny	23
3.1.2	Zagrożenia	28
3.1.3	Cele i kierunki zmian	29
3.2	Zagrożenie hałasem	29
3.2.1	Stan obecny	29
3.2.2	Zagrożenia	34
3.2.3	Cele i kierunki zmian	34
3.3	Pola elektromagnetyczne.....	34
3.3.1	Stan obecny	34
3.3.2	Zagrożenia	36
3.3.3	Cele i kierunki zmian	36
3.4	Gospodarowanie wodami	37
3.4.1	Stan obecny	37
3.4.2	Zagrożenia	43
3.4.3	Cele i kierunki zmian	44
3.5	Zasoby geologiczne.....	44
3.5.1	Stan obecny	44
3.5.2	Zagrożenia	46
3.6	Gleby	47
3.6.1	Stan obecny	47
3.6.2	Zagrożenia	48
3.6.3	Cele i kierunki zmian	49

3.7	Gospodarka odpadami.....	49
3.7.1	Stan obecny	49
2.7.2.	Zagrożenia	51
3.7.2	Cele i kierunki zmian	52
3.8	Zasoby przyrodnicze	53
3.8.1	Stan obecny	53
3.8.2	Zagrożenia	56
3.8.3	Cele i kierunki zmian	57
3.9	Zagrożenie poważnymi awariami.....	57
3.9.1	Stan obecny	57
3.9.2	Zagrożenia	58
2.9.3.	Cele i kierunki zmian	59
3.10	Odnawialne źródła energii.....	59
3.10.1	Energetyka wodna	59
3.10.2	Energetyka wiatrowa	60
3.10.3	Energetyka słoneczna.....	61
3.10.4	Biomasa	62
3.10.5	Biogaz	63
3.10.6	Energia geotermalna	64
3.11	Analiza SWOT	65
4.	Cele programu ochrony środowiska, zadania oraz ich finansowanie	69
4.1	Cele kierunki interwencji i zadania	69
4.2	Harmonogram rzeczowo-finansowy	76
5.	Źródła finansowania inwestycji w zakresie ochrony środowiska.....	88
5.1	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) .	88
5.2	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.....	89
5.3	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POLiŚ)	91
5.4	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego	92
5.5	Program LIFE.....	93
6.	System realizacji Programu Ochrony Środowiska.....	94
6.1	Monitoring i kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska	94
6.2	Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska.....	95
7.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	97

WYKAZ SKRÓTÓW UŻYTYCH W OPRACOWANIU

Skrót	Objaśnienie
BEiŚ	Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko
DW	Droga wojewódzka
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JCWP	Jednolite Części Wód Powierzchniowych
JCWpd	Jednolite Części Wód Podziemnych
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OZE	Odnawialne Źródło Energii
PEM	Pole elektromagnetyczne
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POŚ	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice
POIiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
RPO WŚI	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WPF	Wieloletnia Prognoza Finansowa
ZDR	Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii
ZZR	Zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii

1. Wstęp

1.1 Cel i zakres opracowania

Program ochrony środowiska dla Gminy Wilkowice na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024, zwany dalej Programem lub POŚ został sporządzony w celu realizacji polityki ochrony środowiska na szczeblu gminnym. Celem Programu jest realizacja przez Gminę Wilkowice polityki ochrony środowiska spójnej z najważniejszymi dokumentami strategicznymi i programowymi. Zgodnie z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519) polityka ochrony środowiska jest bowiem prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r., poz. 383), a także za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

1.2 Podstawa prawna opracowania

Obowiązek opracowania POŚ dla Gminy Wilkowice wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519).

POŚ dla Gminy Wilkowice jest zgodny z następującymi aktami prawnymi:

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2016, poz. 353 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2249),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2017r., poz. 1121),
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2100 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 909, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 139, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1131 z późn. zm.)

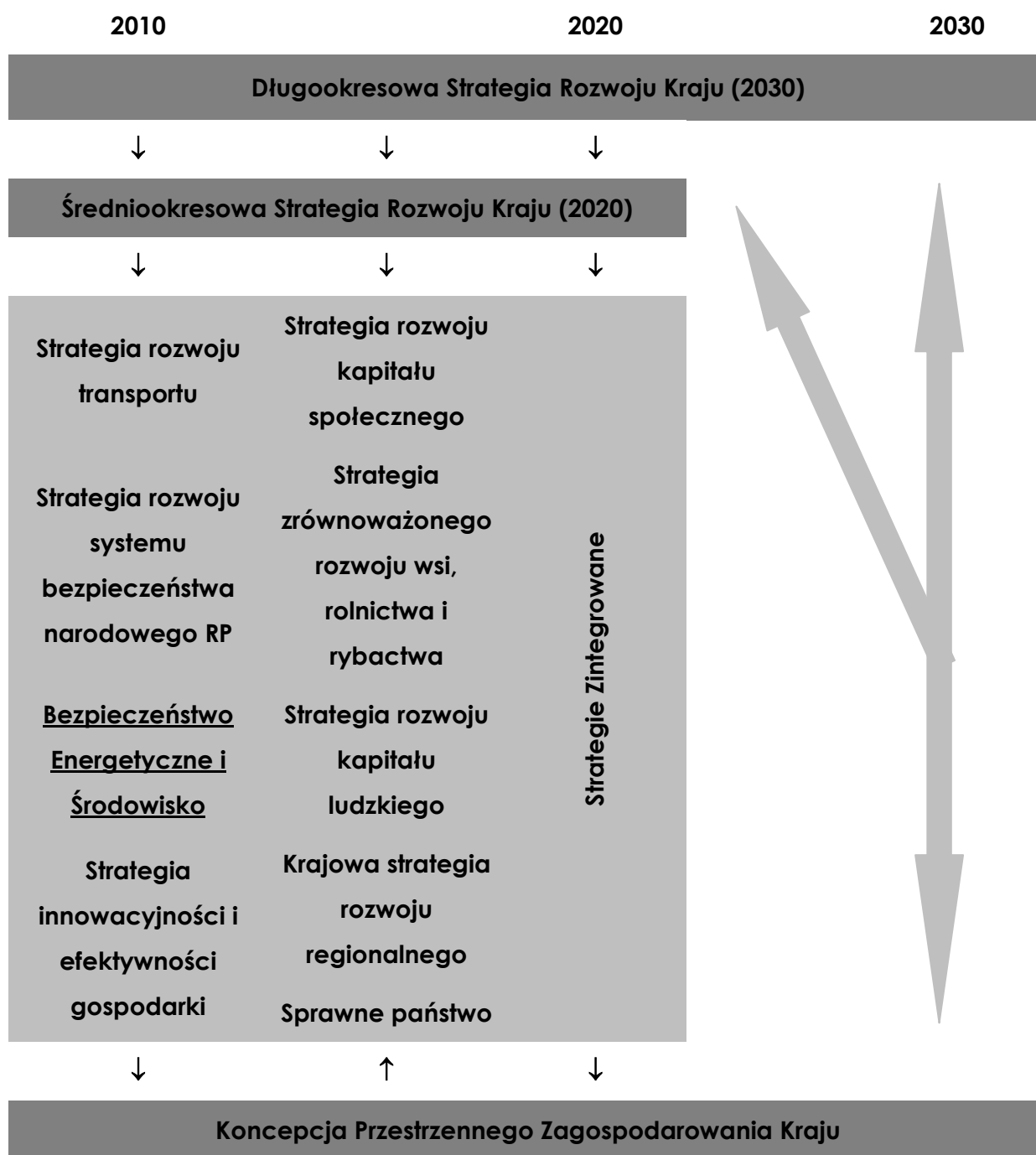
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1987),
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 250, ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 778 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1789, z późn. zm.).

1.3 Spójność z obowiązującymi dokumentami strategicznymi

1.3.1 Wymiar krajowy

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.

Strategia BEiŚ jest jedną z dziewięciu zintegrowanych strategii rozwoju. Z jednej strony uszczegóławia zapisy średniookresowej strategii rozwoju kraju (Strategia Rozwoju Kraju 2020) w dziedzinie energetyki i środowiska, z drugiej zaś, stanowi ogólną wytyczną dla Polityki energetycznej Polski i innych programów rozwoju, które staną się elementami systemu realizacji BEiŚ. Ponadto w związku z obecnością Polski w Unii Europejskiej, BEiŚ koresponduje z celami rozwojowymi określonymi na poziomie wspólnotowym, ujętymi przede wszystkim w dokumencie Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (wpisując się także w jej kluczowe inicjatywy przewodnie) oraz celami pakietu klimatyczno-energetycznego. BEiŚ stanowi zatem ramy strategiczne dla dalszych prac programowych i wdrożeniowych, dotyczących w szczególności zagadnień adaptacji do zmian klimatu, ochrony zasobów naturalnych i środowiska przyrodniczego, jak również bezpieczeństwa i efektywności energetycznej. Strategia BEiŚ służy również określeniu celów i kierunków działań nowej perspektywy finansowej 2014-2020.

Rysunek 1: Schemat powiązania ze sobą dokumentów strategicznych obowiązujących na szczeblu krajowym (źródło: Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko)

Głównym celem strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

1.3.2 Wymiar regionalny

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

Obszar priorytetowy: (C) PRZESTRZEŃ

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni

Cel operacyjny: C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska

Kierunki działań

- Promowanie działań oraz wdrażanie technologii ograniczających antropopresję na środowisko przyrodnicze (infrastruktura ograniczająca negatywny wpływ działalności gospodarczej i komunalnej).
- Przeciwdziałanie skutkom i ograniczenie negatywnego wpływu eksploatacji górniczej na środowisko, w tym na tkankę miejską.
- Wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, w tym ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy.
- Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi wykorzystywanymi do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz utrzymanie i rozwój systemów zaopatrzenia w wodę w województwie.
- Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości wód powierzchniowych oraz ochrony wód podziemnych i racjonalizacji ich wykorzystania.
- Wspieranie wdrożenia rozwiązań ograniczających niską emisję oraz zużycie zasobów środowiska i energii w przedsiębiorstwach, gospodarstwach domowych, obiektach i przestrzeni użyteczności publicznej.
- Wsparcie modernizacji elektrowni i linii przesyłowych.
- Wspieranie tworzenia i wdrażania zintegrowanych systemów gospodarki odpadami ze szczególnym uwzględnieniem sieci instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.
- Wspieranie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności.
- Wspieranie działań na rzecz zmniejszenia uciążliwości hałasu.
- Wsparcie rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy minimalizacji kosztów środowiskowych i krajobrazowych.

- Wspieranie edukacji ekologicznej i kształtowanie postaw prośrodowiskowych.
- Rekultywacja terenów zdegradowanych na cele środowiskowe.
- Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

Program Ochrony Środowiska dla województwa śląskiego do roku 2019
z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

POWIETRZE ATMOSFERYCZNE (PA)

Cel długoterminowy do roku 2024: Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- PA1. Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych
- PA2. Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza
- PA3. Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno – bytowego do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza
- PA4. Wdrożenie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających
- PA5. Wzmacnianie współpracy międzyregionalnej w zakresie wspólnej polityki ochrony powietrza szczególnie z krajem morawsko – śląskim oraz województwem małopolskim poprzez coroczne spotkania
- PA6. Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza

Cel długoterminowy do roku 2024: Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- PA7. Wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii

- PA8. Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego
- PA9. Kształtowanie postaw służących efektywnemu wykorzystywaniu energii

ZASOBY WODNE (ZW)

Cel długoterminowy do roku 2024: System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód.

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- ZW1. Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły i Odry
- ZW2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu
- ZW3. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą.

GOSPODARKA ODPADAMI (GO)

Cel długoterminowy do roku 2024: Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania

z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii.

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- GO1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu, w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury.

- GO2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania.
- GO3. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem.

OCHRONA PRZYRODY (OP)

Cel długoterminowy do roku 2024: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- OP1. Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej.
- OP2. Wdrożenie narzędzi spójnego systemu zarządzania zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo
- OP3. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności.

ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH (ZSN)

Cel długoterminowy do roku 2024: Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych.

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- ZSN1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

GLEBY (GL)

Cel długoterminowy do roku 2024: Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi.

Cele krótkoterminowe do roku 2019

- GL1. Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb, w tym m in.: produkcji żywności, magazynowania, filtrowania i przekształcania składników odżywczych, substancji i wody, podstaw rozwoju życia i różnorodności biologicznej, źródła surowców, rezeruaru pierwiastka węgla oraz zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego oraz archeologicznego.
- GL2. Zapobieganie zanieczyszczaniu gleb, w szczególności substancjami powodującymi ryzyko zanieczyszczenia wtórnego.
- GL3. Remediacja terenów zanieczyszczonych.
- GL4. Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych.
- GL5. Minimalizacja stopnia i łagodzenie zasklepienia gleb.
- GL6. Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom.
- GL7. Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

TERENY POPRZEMYSŁOWE (TP)

Cel długoterminowy do roku 2024: Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- TP1. Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych

HAŁAS (H)

Cel długoterminowy do roku 2024: Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- H1. Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas

- H2. Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas.

PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM)

Cel długoterminowy do roku 2024: Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- PEM1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych

PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM PRZEMYSŁOWYM (PPAP)

Cel długoterminowy do roku 2024: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- PPAP1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii
- PPAP2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych

Program Ochrony Powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji

Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego ma na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji. Z tych względów jest dokumentem strategicznym dla województwa śląskiego a także istotnym dla jego mieszkańców.

Nadrzędnym celem, jaki przyświecał powstaniu Programu, jest poprawa jakości życia mieszkańców województwa śląskiego, szczególnie ochrona ich zdrowia i życia poprzez wskazanie i wprowadzenie działań mających na celu ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na społeczność regionu.

Plan Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022 – Projekt

W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, przyjęto następujące cele:

- Zmniejszenie ilości powstających odpadów:
- ograniczenie marnotrawienia żywności,
- wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia;
- Zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji.
- Doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami – w celu obliczenia poszczególnych wartości procentowych wskazanych poniżej, należy ująć wszystkie odpady komunalne odebrane i zebrane (również odpady BiR pochodzące z gospodarstw domowych):
- osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych w wysokości minimum 50% ich masy do 2020 r.,
- do 2020 r. udział masy termicznie przekształcanych odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych w stosunku do wytworzonych odpadów komunalnych nie może przekraczać 30%,
- do 2025 r. recyklingowi powinno być poddawane 60% odpadów komunalnych,
- do 2030 r. recyklingowi powinno być poddawane 65% odpadów komunalnych,
- redukcja składowania odpadów komunalnych do maksymalnie 10% do 2030 r.
- Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie):
- objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy systemem selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- wprowadzenie jednolitych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie obszaru objętego Planem do końca 2021 r. – planowane jest w tym zakresie zestandaryzowanie dla całego kraju, co ma na celu zapewnienie minimalnego poziomu selektywnego zbierania odpadów

szczególnie w odniesieniu do gmin w których stosuje się niedopuszczalny podział na odpady „suche” - „mokre”,

- zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych odpadów przez odpowiednie systemy selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi,
- wprowadzenie we wszystkich gminach na obszarze objętym Planem systemów selektywnego odbierania odpadów zielonych i innych bioodpadów u źródła – do końca 2021 r.;
- Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.
- Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych.
- Zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia.
- Zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych.
- Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi.
- Monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12).
- Zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.

1.3.3. Wymiar lokalny

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Wilkowice

Celem strategicznym realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Wilkowice jest redukcja emisji CO₂ o 20% do 2020 roku w stosunku do przyjętego roku bazowego 2013 (uchwała z dnia 22.06.2016 XXIII/202/2016r.) z wyłączeniem emisji z sektora przemysłowego. Redukcja emisji CO₂ będzie wynikiem zmniejszenia zużycia energii finalnej, a także zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii w wytwarzaniu energii na terenie Gminy Wilkowice.

Cel ten jest spójny z założeniami projektowanego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024.

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice 2006-2020 – Aktualizacja

W ramach Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice wyznaczono cztery główne cele strategiczne, z których dwa są spójne z założeniami niniejszego opracowania. Są to:

- Cel nr 2: Dostosowanie infrastruktury i usług zarówno do potrzeb społeczności lokalnej jak i zrównoważonego rozwoju gospodarczego
- Cel nr 4: Kształtowanie przestrzeni turystycznej z poszanowaniem zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz opracowanie i wdrożenie kompleksowej oferty turystycznej.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilkowice

Misja i wizja Studium jest zgodna i powielona ze Strategią Rozwoju Gminy. Wyznaczone cele gospodarcze i przestrzenne, a także w zakresie ochrony środowiska określają następujące cele szczegółowe:

- kształtowanie struktury osadniczej gminy zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej,
- stworzenie strefy aktywizacji gospodarczej gminy,
- ochrona walorów środowiska naturalnego i kulturowego gminy.

W ramach działań poprawy i ochrony walorów środowiska przyrodniczego planuje się:

- poprawa jakości powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie emisji, minimalizację uciążliwości od transportu kołowego, ochronę przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ograniczenie emisji przemysłowych (niska i wysoka),
- prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej, w szczególności realizacji kompleksowych inwestycji w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej,
- tworzenie obszarów zielonych.

Powyższe cele i kierunki działań wpisują się w założenia niniejszego opracowania.

2. Charakterystyka Gminy Wilkowice

Gmina Wilkowice leży w południowej części województwa śląskiego w dolinie Białej, pomiędzy Bielskiem-Białą, a gminami Łodygowice i Buczkowice. Gmina ta administracyjnie należy do powiatu bielskiego. W skład gminy wchodzi 3 jednostki osadnicze: Wilkowice - ośrodek gminny oraz Bystra i Mieszna, o łącznej powierzchni 34 km².

Gmina graniczy:

- od północy z miastem Bielsko-Biała i gminą Kozy,
- od zachodu z miastem Bielsko-Biała,
- od południa z gminą Buczkowice i miastem Szczyrk,
- od południowego - wschodu z gminą Łodygowice (pow. żywiecki),
- od wschodu z gminą Czernichów (pow. żywiecki).

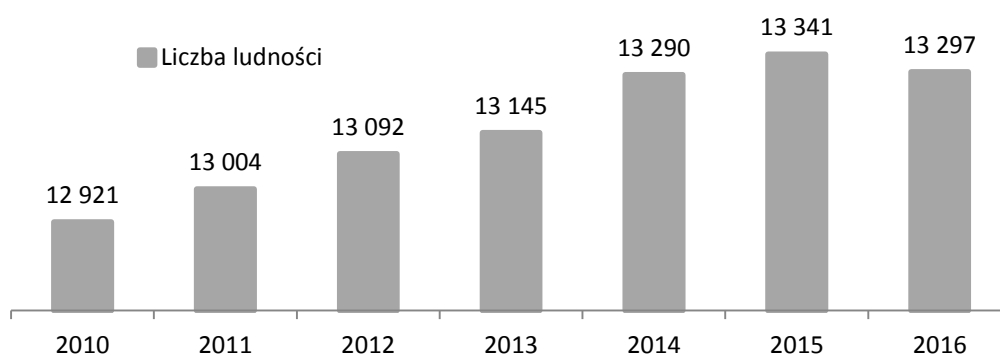
Rysunek 2: Położenie Gminy Wilkowice na tle powiatu bielskiego (źródło: www.gminy.pl)

2.1 Klimat

Gmina Wilkowice znajduje się w obrębie dzielnicy klimatycznej podkarpackiej charakteryzującej się mocno zróżnicowanym, piętrowym układem elementów klimatycznych. Zmienność poszczególnych czynników klimatycznych zależy głównie od wysokości terenu nad poziom morza. Północna część gminy znajduje się w strefie klimatów podgórskich i dolinnych. Średnia roczna temperatura wynosi od 8-10°C. Południowa część znajduje się w strefie klimatu górskiego, o średniej rocznej temperaturze od 4°C do 6°C. Średnie opady wynoszą około 880 mm w części północnej oraz około 1100 w części południowej. Rejony dna dolin rzecznych charakteryzują niekorzystne warunki mezoklimatyczne, odznaczające się silnym wychładzaniem związanym z inwersją temperatury, powstawaniem zastoisk zimnego powietrza, tworzeniem się mgieł radiacyjnych i zagrożeniem przymrozkami oraz znacznymi dobowymi wahaniami temperatury i wilgotności. Naturalne przewietrzanie jest bardzo dobre. Miejscami na nasłonecznionych, południowych zboczach występują warunki mezoklimatyczne bardzo korzystne.

2.2 Demografia

Gminę Wilkowice, zgodnie z danymi GUS, w 2016 roku zamieszkiwało 13 297 mieszkańców, w tym 6 872 kobiet oraz 6 425 mężczyzn. Poniższy rysunek obrazuje zmiany liczby ludności Gminy w latach 2010-2016. W analizowanym okresie odnotowuje się regularny wzrost liczby mieszkańców Gminy Wilkowice, z wyjątkiem roku 2016, w którym liczba ludności zmalała o 44 osoby.

Rysunek 3: Liczba mieszkańców Gminy Wilkowice w latach 2010-2016
(źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS)

2.3 Działalność gospodarcza

Na terenie Gminy Wilkowice, zgodnie z danymi GUS, w 2015 roku zarejestrowanych było 1 656 podmiotów gospodarczych. Poniższa tabela przedstawia zmiany liczby podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Wilkowice z uwzględnieniem rodzaju działalności gospodarczej w latach 2010-2015. Analizując dane przedstawione w tabeli można stwierdzić stopniowy wzrost liczby podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Wilkowice.

Tabela 1: Zmiany liczby podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Wilkowice z uwzględnieniem rodzaju działalności gospodarczej w latach 2010-2015 (źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS)

Rodzaj działalności	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	20	18	19	19	15	13
Przemysł i budownictwo	405	422	418	424	423	419
Pozostała działalność	1 105	1 123	1 132	1 151	1 195 ^m	1 224
SUMA	1 530	1 563	1 569	1 594	1 633	1 656

2.4 Infrastruktura techniczna

2.4.1 Sieć gazowa

Gmina Wilkowice jest zgazyfikowana. Zgodnie z danymi GUS w 2015 roku łączną długość czynnej sieci gazowej wyniosła 144 225 m. Poniższa tabela przedstawia charakterystykę systemu gazowniczego Gminy Wilkowice w latach 2010-2015.

Tabela 2: Charakterystyka systemu gazowniczego na terenie Gminy Wilkowice w latach 2010-2015 (źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
długość czynnej sieci wraz z przyłączami ogółem [m]	140 310	141 179	141 535	142 482	143 632	144 225
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	3 045	3 115	3 169	3 211	3 260	3 286
odbiorcy gazu	2 781	2 818	2 959	2 907	2 933	2 960
zużycie gazu [tys. m ³]	3 028,90	2 610,00	2 775,00	2 807,40	2 467,20	2 455,40

2.4.2 Sieć elektroenergetyczna

Wszyscy odbiorcy zlokalizowani na terenie Gminy, energię elektryczną mają dostarczaną z sieci elektroenergetycznej ENION Beskidzkiej Energetyki S.A. Zdecydowana większość odbiorców energii elektrycznej jest zasilana z sieci niskiego napięcia. Sieci elektroenergetyczne wysokiego, średniego i niskiego napięcia w omawianym terenie są sieciami napowietrznymi. Istnieją tylko niewielkie fragmenty sieci kablowej średniego i niskiego napięcia, powiązane z liniami napowietrznymi. Przez obszar gminy przebiegają dwie magistralne linie wysokiego napięcia (110 kV) relacji Bielsko-Biała - Żywiec i Bielsko-Biała - Szczyrk, które nie uczestniczą w zasilaniu Gminy.

2.4.3 Zaopatrzenie w ciepło

Z uwagi na brak zorganizowanego systemu ciepłowniczego, na terenie gminy istnieją lokalne źródła ciepła z zastosowaniem indywidualnych systemów grzewczych, cechujące się znaczną emisją zanieczyszczeń w procesie spalania. Do celów grzewczych i technologicznych wykorzystywana jest energia elektryczna, gaz płynny, olej opałowy lub paliwa stałe.

2.4.4 Zaopatrzenie w wodę

Mieszkańcy Gminy Wilkowice zaopatrywani są w wodę z lokalnych ujęć położonych na terenie Gminy. Na terenie Gminy działają 4 spółki wodociągowe zajmujące się eksploatacją ujęć oraz wodociągów na ich terenie:

- Spółka Wodociągowa w Wilkowicach,
- Spółka Wodociągowa w Bystrej,
- Spółka Wodociągowa w Miesznej,
- AQUA S.A.

Stan techniczny sieci wodociągowej w poszczególnych miejscowościach jest zróżnicowany, w związku z czym planowana jest sukcesywna wymiana i modernizacja sieci wykonanej z żeliwa i stali.

2.4.5 Kanalizacja i oczyszczanie ścieków

Zgodnie z aktualizacją Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (z kwietnia 2017r. – AKPOŚK 2017) gmina Wilkowice należy do aglomeracji Bielsko-Biała Komorowice o RLM 233 193.

Ścieki komunalne systemem kanalizacji sanitarnej odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Bielsku – Białej – Komorowicach, administrowanej przez AQUA S.A. Ścieki z terenów nieskanalizowanych gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, skąd są wywożone przez upoważnione firmy do oczyszczalni ścieków w Komorowicach, lub są oczyszczane w przydomowych oczyszczalniach ścieków.

2.5 Układ komunikacyjny

Na terenie Gminy Wilkowice znajdują się ważne ciągi komunikacyjnej, takie jak:

- linia kolejowa relacji Bielsko-Biała – Żywiec;
- droga ekspresowa S1 relacji Bielsko-Biała – Żywiec;
- droga wojewódzka nr 942 relacji Bielsko-Biała – Wiśła.

Z kolei wewnętrzny układ komunikacyjny opiera się głównie na następujących drogach powiatowych:

- droga powiatowa 1403 S Międzybrodzie Bielskie – Straconka;
- droga powiatowa 1404 S Bystra - Huciska – Łodygowice (ul. Wyzwolenia);
- droga powiatowa 4412 S Bystra Śląska przez wieś (ul. Juliana Fałata).

Drogi te stanowią bazę dla sieci dróg gminnych lokalnych i dojazdowych.

3. Stan środowiska naturalnego Gminy Wilkowice

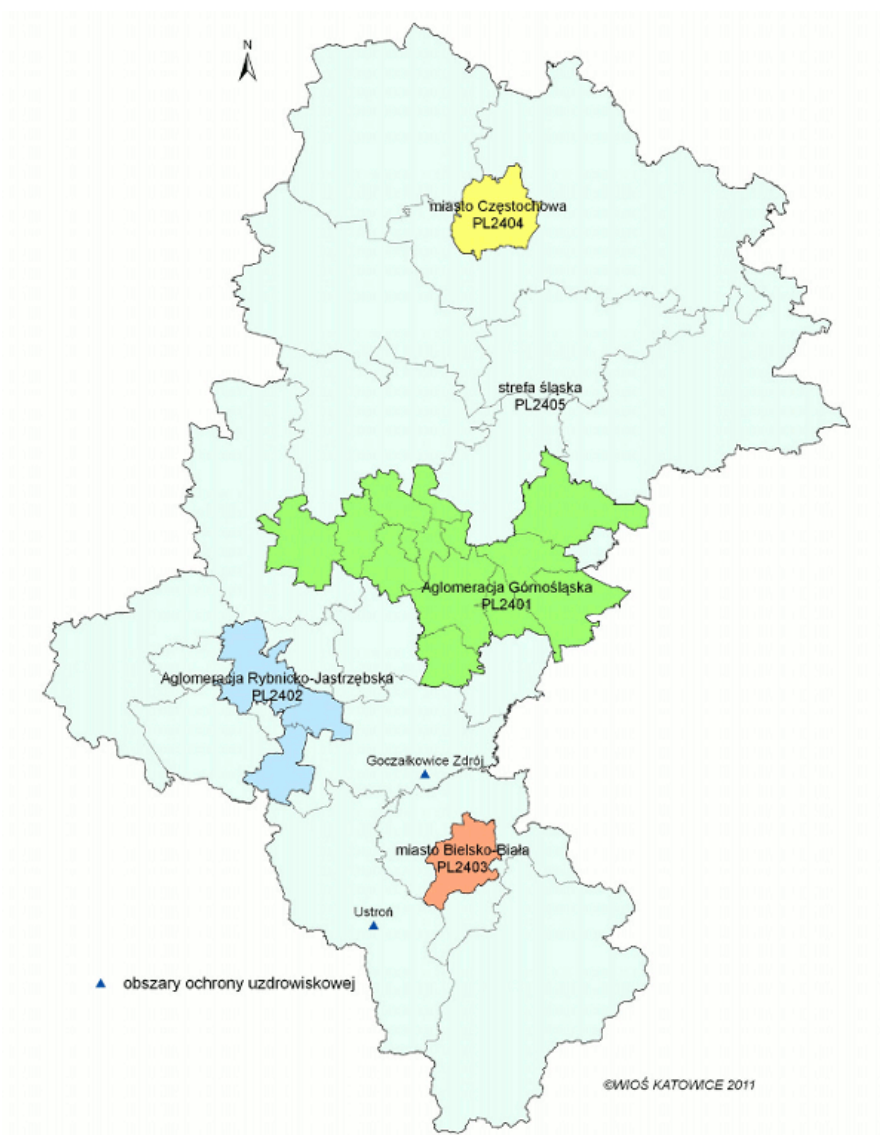
3.1 Powietrze atmosferyczne i klimat

3.1.1 Stan obecny

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519). oceny jakości powietrza są dokonywane w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz. 914). Strefy te zostały wymienione poniżej:

- aglomeracja górnośląska – kod strefy PL2401,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska – kod strefy PL2402,
- miasto Bielsko-Biała - kod strefy PL2403,
- miasto Częstochowa - kod strefy PL2404
- strefa śląska – kod strefy PL2405.

Gmina Wilkowice zalicza się do strefy śląskiej.

Rysunek 4: Podział województwa śląskiego na strefy, w których dokonuje się oceny jakości powietrza
(źródło: WIOŚ Katowice)

Analizy stanu jakości powietrza na terenie Gminy Wilkowice dokonano na podstawie wyników pomiarów stężeń zanieczyszczeń powietrza następującymi substancjami:

- PM10
- PM2,5
- SO₂
- NO₂
- Pb
- Benzen.

Tabela 3: Stan jakości powietrza w 2015 i 2016 roku (źródło: WIOŚ Katowice).

Substancja	Wilkowice Średnie stężenie w 2015 roku [µg/m ³]	Wartość dopuszczalna	Przekroczenie poziomu dopuszczalnego
PM10	33	40	Brak
PM2,5	24	25	Brak
SO ₂	10	40	Brak
NO ₂	15	40	Brak
Pb	0,02	0,5	brak
Benzen	1,8	5	Brak

Z powyższej tabeli wynika, iż na terenie gminy Wilkowice stężenia wszystkich analizowanych substancji w powietrzu nie przekroczyły wartości dopuszczalnych. Blisko wartości dopuszczalnej kształtowało się stężenie pyłu zawieszonego PM2,5. Emisja pyłu zawieszonego jest wynikiem spalania węgla w starych i często źle wyregulowanych kotłach oraz piecach domowych. Duże znaczenie ma również spalanie odpadów w tych kotłach, które choć jest nielegalne i powoduje poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi, jest praktykowane przez niektórych mieszkańców. Znacząca emisję pyłu powodowana jest również przez komunikację - zarówno w wyniku spalania paliw w silnikach, jak również jako emisja wtórna z unoszenia pyłów z brudnych i będących w złym stanie dróg. W kotłach domowych największy wpływ na wielkość emisji pyłu ma sposób podawania paliwa - w przypadku kotłów zasilanych automatycznie (retortowych) emisja pyłu jest znacznie mniejsza niż w przypadku zasilania ręcznego. Istotna jest również jakość spalanego węgla.

Analizie nie został poddany benzo(a)piren, który może być zawarty w cząsteczkach pyłu zawieszonego. Związek ten jest najbardziej toksycznym składnikiem smogu. Benzo(a)piren należy do grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) - substancji emitowanych przez spalanie paliw transportowych, papierosy, a przede wszystkim piece i kotły. Benzo(a)piren wydziela się podczas spalania węgla (zwłaszcza tego złej jakości) i śmieci (zwłaszcza tworzyw sztucznych typu PET). Związek ten jest niezwykle szkodliwy dla zdrowia ludzkiego,

powodując m.in. choroby nowotworowe. Dlatego niezwykle istotne jest podejmowanie działań kierunku poprawy jakości powietrza.

Mimo, iż stężenia zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Wilkowice nie przekraczają wartości dopuszczalnych, władze Gminy opracowały Plan Gospodarki Niskoemisyjnej. Podstawą opracowania była inwentaryzacja zużycia energii we wszystkich sektorach oraz oszacowanie na jej podstawie wielkości emisji gazów cieplarniach. Inwentaryzacja emisji pozwoliła na wskazanie najbardziej problemowych obszarów w zakresie gospodarki energią i zaplanowanie działań zmierzających do poprawy efektywności energetycznej w tych sektorach. Do działań tych należy przede wszystkim: termomodernizacja budynków, montaż instalacji odnawialnych źródeł energii, wymiana oświetlenia ulicznego i wewnętrznego budynków, wymiana sprzętów biurowych na energooszczędne. Ponadto, do realizacji przewidziano również zadania w zakresie zrównoważonego transportu oraz szereg działań nie inwestycyjnych związanych z kształtowaniem właściwych postaw proekologicznych w społeczeństwie.

Dnia 7 kwietnia 2017 przyjęto Uchwałę Nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. Urz. Woj. Śl. z 12 kwietnia 2017r., poz. 2624), tzw. „Uchwałę antysmogową” :

§ 1.1. W celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i na środowisko, w granicach administracyjnych województwa śląskiego wprowadza się ograniczenia i zakazy obejmujące cały rok kalendarzowy określone niniejszą uchwałą.

§ 2. Rodzaje instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia i zakazy w zakresie ich eksploatacji to instalacje, w których następuje spalanie paliw stałych w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz. 220 z późn. zm.), w szczególności kocioł, kominek i piec, jeżeli:

- 1) dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania lub*
- 2) wydzielają ciepło lub*
- 3) wydzielają ciepło i przenoszą je do innego nośnika*

§ 3. Podmiotami, dla których wprowadza się ograniczenia i zakazy są podmioty eksploatujące instalacje wskazane w § 2

§ 4. W przypadku instalacji, o których mowa w § 2 pkt 1, dopuszcza się wyłącznie eksploatację instalacji, które spełniają minimum standard emisyjny zgodny z 5 klasą pod względem granicznych wartości emisji zanieczyszczeń normy PN-EN 303-5:2012, co potwierdza się zaświadczeniem wydanym przez jednostkę posiadającą w tym zakresie akredytację Polskiego Centrum Akredytacji lub innej jednostki akredytującej w Europie, będącej sygnatariuszem wielostronnego porozumienia o wzajemnym uznawaniu akredytacji EA (European co-operation for Accreditation).

§ 5. W przypadku instalacji, o których mowa w § 2 pkt 2 i pkt 3, dopuszcza się wyłącznie eksploatację instalacji, które spełniają minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określone w punkcie 1 i 2 załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 roku w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe. Podmiot eksploatujący instalację jest zobowiązany do wykazania spełniania wymagań określonych w niniejszym zapisie poprzez przedstawienie instrukcji dla instalatorów i użytkowników, o której mowa w punkcie 3 lit. a załącznika II w/w rozporządzenia.

§ 6. W instalacjach wskazanych w § 2 zakazuje się stosowania:

- 1) węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
- 2) mułów i flotokoncentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
- 3) paliw, w których udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm wynosi więcej niż 15 %,
- 4) biomasy stałej, której wilgotność w stanie roboczym przekracza 20 %.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 września 2017 roku z następującymi wyjątkami:

- 1) wymagania wskazane w § 4 dla instalacji, których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 września 2017 roku będą obowiązywać:
 - a. od 1 stycznia 2022 roku w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie powyżej 10 lat od daty ich produkcji lub nieposiadających tabliczki znamionowej,
 - b. od 1 stycznia 2024 roku w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie od 5 do 10 lat od daty ich produkcji,
 - c. od 1 stycznia 2026 roku w przypadku instalacji eksploatowanych w okresie poniżej 5 lat od daty ich produkcji,
 - d. od 1 stycznia 2028 roku w przypadku instalacji spełniających wymagania w zakresie emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 3 lub klasy 4 według normy PN-EN 303-5:2012,
- 2) wymagania wskazane w § 5 dla instalacji, których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 września 2017 roku, będą obowiązywać od 1 stycznia 2023 roku, chyba że instalacje te będą:
 - a. osiągać sprawność cieplną na poziomie co najmniej 80 % lub
 - b. zostaną wyposażone w urządzenie zapewniające redukcję emisji pyłu do wartości określonych w punkcie 2 lit. a załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 roku w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.

3.1.2 Zagrożenia

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Wilkowice może być tzw. niska emisja. Przeważające kotły, paliwo złej jakości oraz niska świadomość mieszkańców w zakresie szkodliwości palenia śmieci w domowych kotłach mogą powodować wzrost poziomu zanieczyszczeń powietrza.

Innym źródłem zanieczyszczeń jest emisja liniowa generowana jest zarówno przez tzw. ruch lokalny oraz ruch tranzytowy związany z obecnością dróg wojewódzkich i krajowych w granicach administracyjnych Gminy Wilkowice.

3.1.3 Cele i kierunki zmian

Tabela 4: Cel główny i kierunki interwencji w zakresie poprawy stanu powietrza na terenie Gminy Wilkowice (opracowanie własne)

	Cel główny	Kierunki interwencji
	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa efektywności energetycznej
		Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii
		Ograniczanie emisji ze źródeł przemysłowych i energochłonności gospodarki
		Ograniczenie emisji: CO ₂ przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego, SO ₂ i NO _x oraz pyłów
		Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych
		Monitoring i edukacja w zakresie poprawy jakości powietrza

3.2 Zagrożenie hałasem

3.2.1 Stan obecny

Hałas jest czynnikiem stresogennym. Przy długotrwałej ekspozycji powoduje m. in. choroby układu krążenia, choroby psychiczne i zaburzenia snu. Według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112), terenami podlegającymi ochronie akustycznej są tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, zagrodowej, tereny szpitali, szkół, domów opieki społecznej, uzdrowisk oraz tereny rekreacyjno-wypoczynkowe. Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się na podstawie wskaźników krótkookresowych i długookresowych. Wskaźniki krótkookresowe w odniesieniu do jednej doby dla pory dnia (LAeq D) i dla pory nocy (LAeq N) mają zastosowanie do ustalania i kontroli

warunków korzystania ze środowiska. Wskaźniki długookresowe dla przedziału odniesienia równemu wszystkim dobom w roku dla pory dziennie-wieczorno-nocnej (LDWN) i nocnej (LN) stosuje się do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem np. podczas sporządzania map akustycznych i programów ochrony środowiska.

Hałas komunikacyjny

W 2015 roku WIOŚ w Katowicach prowadził monitoring hałasu komunikacyjnego. Badania wykonano w rejonie pomiarowym oznaczonym symbolem: RB1, który obejmował drogę powiatową, ul. Wyzwolenia, miejscowość Wilkowice, od zjazdu na parking sklepu spożywczego do ronda (ul. Wyzwolenia/ul. Swojska/ul. Do Lasku), 400 m.

Tabela 5: Wyniki badań poziomów dźwięku hałasu drogowego w punkcie referencyjnym dla poszczególnych dni tygodnia, Wilkowice 2015 rok (źródło: WIOŚ Katowice)

Punkty referencyjne w obrębie rejonu badań	Dzień tygodnia	zmierzone wartości poziomu dźwięku [dB]				
		LAeqD (16h)	LAeqN (8h)	L dzień (12h)	L wieczór (4h)	L noc (8h)
RB1 Wilkowice ul. Wyzwolenia	Pon.	-	53,6	-	60,5	53,6
	Wt.	64,8	54,1	65,6	60,4	54,1
	Śr.	62,9	53,9	62,0	64,7	53,9
	Czw.	62,8	54,1	63,3	60,3	54,1
	Pt.	63,3	56,6	63,8	61,1	56,6
	Sob.	61,0	53,8	61,5	59,1	53,8
	Nd.	59,4	54,0	59,1	60,0	54,0

Objaśnienia:

LAeqD – równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 do godz. 22:00),

LAeqN – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00),

Ldzień – średni poziom dźwięku dla pory dnia (rozumiany jako przedział czasu od godz. 6:00 – 18:00),

Lwieczór – średni poziom dźwięku dla pory wieczoru (rozumiany jako przedział czasu od godz. 18:00 – 22:00),

Lnoc – średni poziom dźwięku dla pory nocy (rozumiany jako przedział czasu od godz. 22:00 – 6:00).

Tabela 6: Ocena wyników badań poziomów dźwięku hałasu drogowego, wyrażonych w LDWN1d i LN 1n, w punkcie referencyjnym dla poszczególnych dni tygodnia względem poziomów dopuszczalnych, Wilkowice 2015 rok (źródło: WIOŚ Katowice)

Punkty referencyjne w obrębie rejonu badań	Dzień tygodnia	Zmierzone wartości poziomu dźwięku A w [dB]					
		L DWN 1d			LN 1n		
		poziom dźwięku A	poziom dopuszczalny hałasu	przekroczenie poziomu dopuszczalnego hałasu	poziom dźwięku A	poziom dopuszczalny hałasu	przekroczenie poziomu dopuszczalnego hałasu
RB1 Wilkowice ul. Wyzwolenia	Pon.	-	68	-	53,6	59	-
	Wt.	65,1	68	-	54,1	59	-
	Śr.	65,0	68	-	53,9	59	-
	Czw.	64,0	68	-	54,1	59	-
	Pt.	65,3	68	-	56,6	59	-
	Sob.	62,9	68	-	53,8	59	-
	Nd.	62,5	68	-	54,0	59	-

Objaśnienia:

LDWN1d - wskaźnik poziomu dźwięku dla 1-dnej doby, liczony wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2010 r. w sprawie ustalania wartości wskaźnika hałasu LDWN,

LN 1n - wskaźnik poziomu dźwięku dla 1-dnej pory nocy

Tabela 7: Ocena wyników badań poziomów dźwięku hałasu drogowego, wyrażonych w LAeqD1d i LAeqN1n, w punkcie referencyjnym dla poszczególnych dni tygodnia względem poziomów dopuszczalnych, Wilkowice, 2015 rok (źródło: WIOŚ Katowice)

Punkty referencyjne w obrębie rejonu badań	Dzień tygodnia	Zmierzone wartości poziomu dźwięku A w [dB]					
		LAeq D 1d			LAeq N 1n		
		poziom dźwięku A	poziom dopuszczalny hałasu	przekroczenie poziomu dopuszczalnego hałasu	poziom dźwięku A	poziom dopuszczalny hałasu	przekroczenie poziomu dopuszczalnego hałasu
RB1 Wilkowice ul. Wyzwolenia	Pon.	-	65	-	53,6	56	-
	Wt.	64,8	65	-	54,1	56	-
	Śr.	62,9	65	-	53,9	56	-
	Czw.	62,8	65	-	54,1	56	-
	Pt.	63,3	65	-	56,6	56	0,6
	Sob.	61,0	65	-	53,8	56	-
	Nd.	59,4	65	-	54,0	56	-

Objaśnienia:

LAeqD1d - wskaźnik poziomu dźwięku dla 1-dnej pory dnia (przedział czasu odniesienia równy 16h),

LAeqN1n - wskaźnik poziomu dźwięku dla 1-dnej pory nocy (przedział czasu odniesienia równy 8h)

Uzyskane wyniki badań akustycznych w bezpośrednim sąsiedztwie badanego odcinka drogi, przy którym zlokalizowane są budynki mieszkalne na terenie gminy Wilkowice, wskazują na:

- PR1 – Wilkowice, ul. Wyzwolenia, droga powiatowa:
 - w zakresie uzyskanych wartości wskaźników oceny hałasu środowiskowego w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w rejonie badań:
 - brak przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu LDWN^{6d} - wskaźnik poziomu dźwięku dla 6-ciu dób,
 - brak przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu LN⁷ⁿ - wskaźnik poziomu dźwięku dla 7-dni pór nocy,

- brak przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu LAeq D - wskaźnik poziomu dźwięku dla pory dnia,
- przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu LAeq N - wskaźnik poziomu dźwięku dla pory nocy, o 0,6 dB.
- w zakresie czynników struktury i natężenia ruchu pojazdów:
 - W porze dnia, natężenie ruchu pojazdów w badanym przekroju wyniosło 580 [poj/h], przy 1,5 % udziale pojazdów ciężki.
 - Brak danych o natężeniu ruchu pojazdów dla pory nocy.
- RB1 – Wilkowice, ul. Wyzwolenia, droga powiatowa, na odcinku od zjazdu na parking sklepu spożywczego do ronda (ul. Wyzwolenia/ul. Swojska/ul. Do Lasku), 400 m:
 - w zakresie negatywnego zasięgu oddziaływania hałasu w środowisku, wyznaczonego na podstawie modelowania akustycznego:
 - nieznaczne oddziaływanie badanego odcinka drogi na zabudowę mieszkaniową dla wskaźników oceny hałasu LDWN = 68 dB i LN = 59 dB. Zasięg izofon reprezentujących poziomy dopuszczalne wynosi 5 m od skraju jezdni, swym zasięgiem obejmuje jedynie budynki znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie pasa drogowego.

Hałas przemysłowy

Na terenie Gminy Wilkowice miejscowe uciążliwości stwarzane są okresowo przez niewielkie obiekty produkcyjne i usługowe, zlokalizowane w sąsiedztwie terenów o zabudowie mieszkaniowej, do których należą:

- KERA CERAMIKA – ul. Furmaniec 6, Wilkowice,
- LENKO S.A. – ul. Kwiatkowskiego 42, Wilkowice,
- WALA Sp. z o.o., ul. Parkowa 16, Wilkowice,
- PROBUD II Sp. z o.o. sp. k., ul. Żywiecka 69, Wilkowice,
- BULTEN POLSKA S.A., ul. E. Kwiatkowskiego 1, Wilkowice,
- Wytwórnia Napojów Gazowanych „Bystrzanka”, ul. Fałata 158, Bystra,
- EKO-WTÓR JAKUBIEC, ul. Eugeniusza Kwiatkowskiego 44, Wilkowice,
- SIL-TRADE, ul. E. Kwiatkowskiego, Wilkowice,
- EURO-WIND Paweł Zmilczak, ul. E. Kwiatkowskiego 3, Wilkowice,
- POL-Lab Sp. z o.o. sp. k., ul. E. Kwiatkowskiego 19, Wilkowice,
- Adamus Sp. jawna, ul. Wspólna 20, Meszna.

Sumarycznie hałas przemysłowy stanowi niewielką część czynników wpływających na klimat akustyczny Gminy Wilkowice.

3.2.2 Zagrożenia

Na terenie Gminy Wilkowice możliwe jest występowanie podwyższonej emisji hałasu komunikacyjnego ze względu na obecność szlaków tranzytowych. Istnieje niskie ryzyko przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu w przypadku hałasu przemysłowego.

3.2.3 Cele i kierunki zmian

Tabela 8: Cel główny i kierunki interwencji w zakresie poprawy klimatu akustycznego na terenie Gminy Wilkowice (opracowanie własne)

	Cel główny	Kierunki interwencji
	Poprawa klimatu akustycznego Gminy Wilkowice	Rozwój i usprawnienie systemów transportu o obniżonej emisji hałasu
		Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie klimatu akustycznego

3.3 Pola elektromagnetyczne

3.3.1 Stan obecny

Pola elektromagnetyczne, które występują w środowisku mogą negatywnie oddziaływać na poszczególne jego elementy, w tym na organizmy żywe. Właściwości pola, a więc i jego oddziaływanie na otoczenie zmieniają się w zależności od częstotliwości pola, w związku z tym wyróżnia się promieniowanie jonizujące (promienie X, gamma, ultrafiolet) lub niejonizujące (promieniowanie widzialne, podczerwień, radiofale, promieniowanie do urządzeń elektrycznych linii przesyłowych). Promieniowanie jonizujące nie stanowi zagrożenia w Gminie, poza niewielkim promieniowaniem naturalnym.

Do źródeł promieniowania niejonizującego zaliczyć można:

- elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia,
- stacje elektroenergetyczne,
- stacje radiowe i telewizyjne,
- łączność radiowa, radiotelefony, telefonia komórkowa i inne urządzenia powszechnego użytku, np. kuchenki mikrofalowe,
- stacje radiolokacji i radionawigacji.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych może negatywnie wpływać na życie człowieka i przebieg różnych procesów życiowych. Wystąpić mogą m.in. zaburzenia funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układu rozrodczego, hormonalnego i krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecność pól elektromagnetycznych może mieć również niekorzystny wpływ na rośliny i zwierzęta: u roślin – opóźniony wzrost i zmiany w budowie zewnętrznej, u zwierząt – zaburzenia neurologiczne, zakłócenia wzrostu, żywotności i płodności.

Ograniczenia lub sposoby korzystania z obszarów położonych bezpośrednio pod liniami elektromagnetycznymi oraz w ich sąsiedztwie powinny być uwzględnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych lub na tym samym poziomie oraz poprzez zmniejszenie poziomów tych pól do wartości dopuszczalnych jeśli zostały przekroczone.

Na terenie Gminy Wilkowice głównym źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego jest sieć i urządzenia elektroenergetyczne. Mieszkańcy Gminy zaopatrywani są w energię elektryczną systemem linii napowietrznych, kablowych wysokiego, średniego i niskiego napięcia oraz przez stacje transformatorowe.

Źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy Wilkowice są również stacje bazowe telefonii komórkowej. Zasięgi występowania pól elektromagnetycznych o wartościach granicznych w otoczeniu stacji bazowych telefonii komórkowych są zależne od mocy doprowadzanej do anten i charakterystyki promieniowania tych anten.

W Gminie Wilkowice stacje bazowe telefonii komórkowej zlokalizowane są:

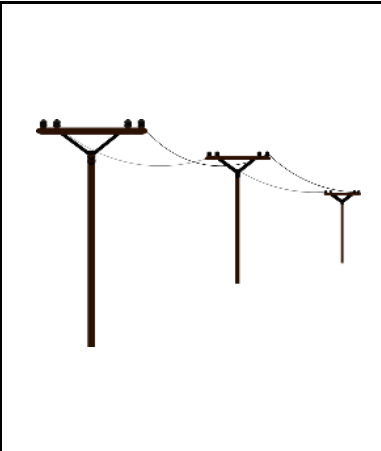
- na budynku kościoła, przy ul. Kościelnej w Wilkowicach,
- na stalowym kominie przy drodze Bielsko – Szczyrk, przy ul. Fałata w Bystrej,
- na dachu Specjalistycznego Zespołu Chorób Płuc i Gruźlicy, przy ul. Fałata w Bystrej,
- na dachu OW Mangus, przy ul. Fałata 222 w Bystrej.

3.3.2 Zagrożenia

Ze względu na niewielką liczbę urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne na terenie Gminy Wilkowice nie przewiduje się zagrożeń w tym zakresie. Niemniej konieczny jest stały monitoring środowiska w tym zakresie.

3.3.3 Cele i kierunki zmian

Tabela 9: Cel główny i kierunki interwencji w zakresie ochrony przez PEM na terenie Gminy Wilkowice (opracowanie własne)

	Cel główny	Kierunki interwencji
	Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych

3.4 Gospodarowanie wodami

3.4.1 Stan obecny

Wody powierzchniowe

Ze względu na panujące warunki hydrogeologiczne obszar gminy Wilkowice usytuowany jest w obrębie jednostki hydrogeologicznej - makroregionu południowopolskiego, regionu Karpackiego, podregionu zewnętrznokarpackiego, gdzie wyróżnić można zwierciadło wód podziemnych w utworach fliszowych, związane z litologicznym wykształceniem warstw oraz w utworach czwartorzędowych związanych z dolinami rzecznyymi. Zwierciadło w utworach fliszowych posiada charakter szczelinowy lub szczelinowo-porowy, natomiast w utworach czwartorzędowych - porowy.

Wody trzeciorzędowego i kredowego poziomego wodonośnego występują głównie w obrębie piaskowców warstw godulskich, lgockich i krośnieńskich oraz ich wietrzelin (zwierciadło o charakterze szczelinowym i szczelinowo - porowym). Zwierciadło wody tego poziomu występuje na głębokości od kilku do kilkudziesięciu metrów, stabilizując się na głębokości kilku metrów.

Zwierciadło wody w utworach czwartorzędowych występuje w utworach najmłodszych, aluwiach rzecznych Białej i jej dopływów, na głębokości do kilku metrów pod powierzchnią terenu (woda występuje tu w otoczkach piaskowców i żwirach, które w udokumentowanych archiwalnych profilach geologicznych wykazują często znaczny stopień zaglinienia). Są to wody pochodzące z infiltracji wód opadowych i wody gruntowe pierwszego poziomu, pozostające w kontakcie hydraulicznym z wodami powierzchniowymi. Zwierciadło wody posiada najczęściej charakter swobodny, rzadziej napięty.

Przez teren Gminy Wilkowice przebiega dział wodny rzeki Biała oraz rzeki Soła. Około 95% obszaru gminy odwadnia rzeka Biała z dopływami należąca do zlewni II rzędu, pozostała część - dopływy rzeki Żyłicy należącej do zlewni II rzędu rzeki Soły. Dział wodny między wymienionymi zlewniami przebiega przez południowo-wschodni skraj gminy.

Jednolite części wód (JCW) zostały wyznaczone, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną, która definiuje je jako: oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.

Dla potrzeb planistycznych dokonany został podział wód na następujące kategorie:

- ❖ Wody powierzchniowe – rzeki
- ❖ Wody powierzchniowe – jeziora
- ❖ Wody powierzchniowe – przybrzeżne
- ❖ Wody powierzchniowe – przejściowe
- ❖ Wody podziemne.

Na terenie Gminy Wilkowice występują rzeczne JCWP. Poniższa tabela przedstawia rzeczne JCWP na terenie Gminy Wilkowice wraz z oceną stanu oraz ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w planach gospodarowania wodami.

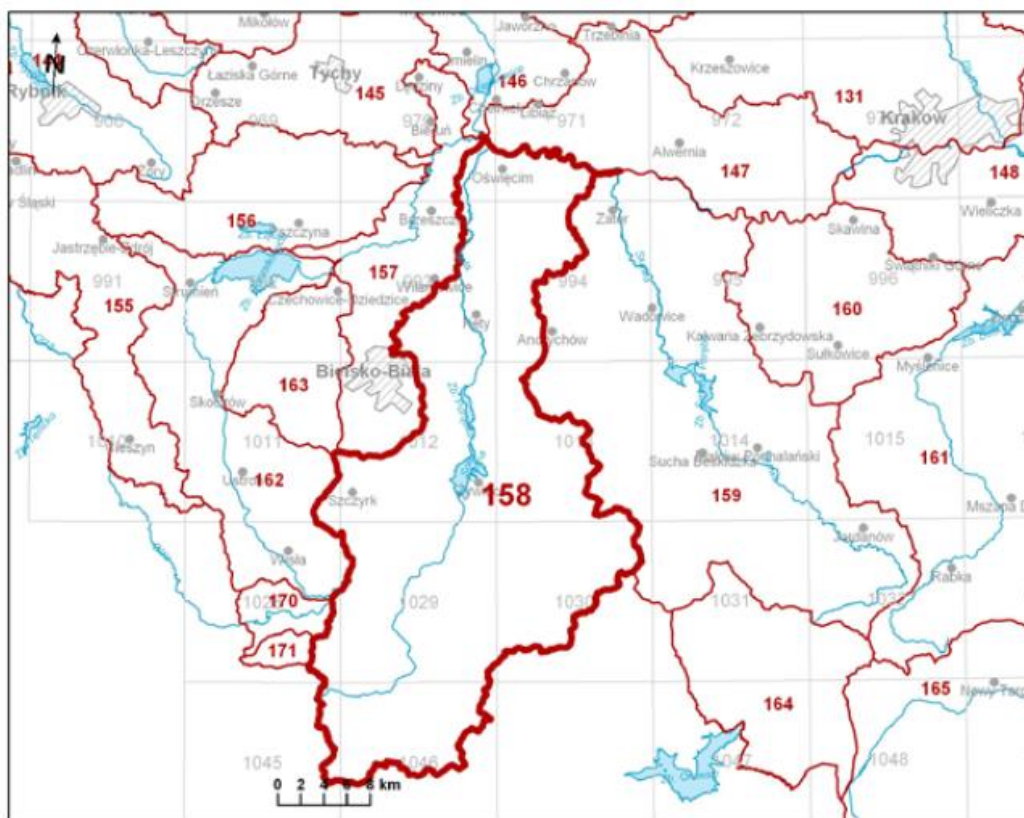
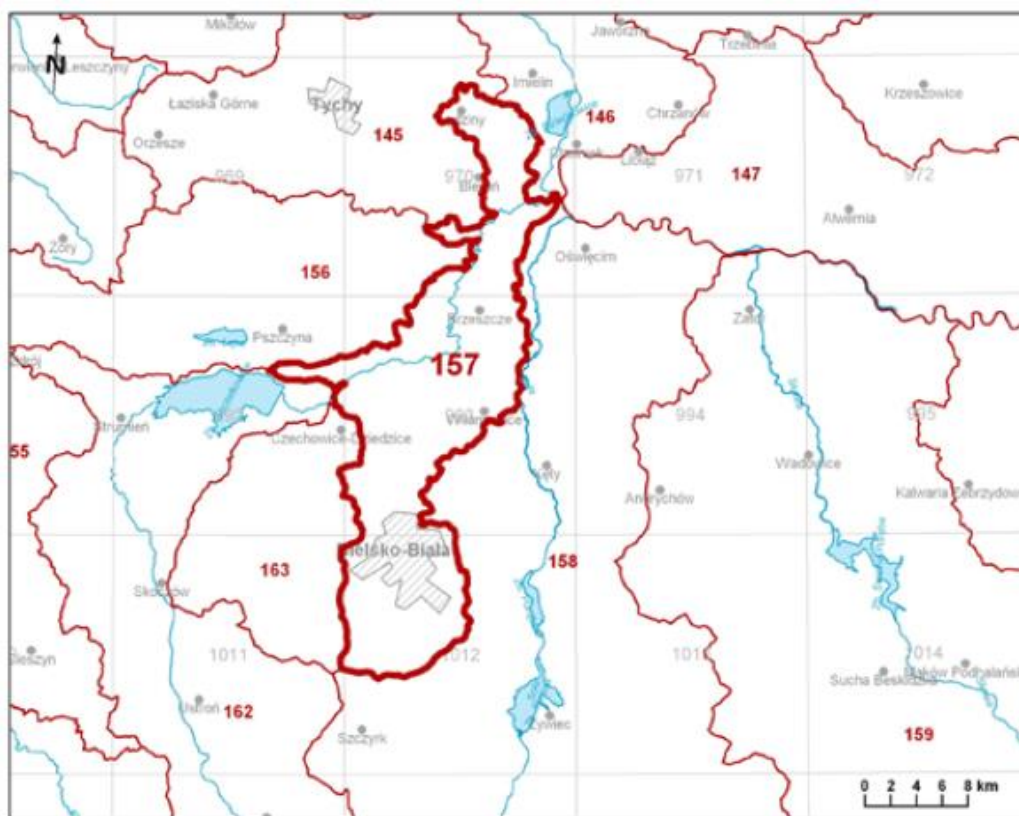
Tabela 10: Rzeczne JCWP na terenie Gminy Wilkowice wraz z oceną ich stanu oraz oceną zagrożenia nieosiągnięcia celów zawartych w planach gospodarowania wodami (źródło: KZGW)

Europejski kod JCWP	Nazwa JCW	Status JCWP	Ocena stanu	Cel środowiskowy – stan ekologiczny	Cel środowiskowy – stan chemiczny	Ocena zagrożenia nieosiągnięcia celów RDW
RW200012211499	Biała	Silnie zmieniona część wód	Zły	Dobry potencjał ekologiczny	Dobry stan chemiczny	Zagrożona
RW200062132749	Żylica	Silnie zmieniona część wód	Zły	Dobry potencjał ekologiczny	Dobry stan chemiczny	Niezagrożona

Wody podziemne

Teren Gminy Wilkowice leży w granicach dwóch Jednolitych Części Wód Podziemnych – 157 I 158.

Rysunek przedstawia lokalizację JCWPd na tle Gminy Wilkowice.

Rysunek 5: Mapa z lokalizacją JCWPd na 157 i 158 (źródło: Państwowy Instytut Geologiczny)

Na jakość wód podziemnych zasadniczo wpływa stan wód powierzchniowych. Wynika to przede wszystkim ze względu na brak warstwy izolacyjnej w stropie czwartorzędu i małą grubość pokrywy zwietrzelinowej na utworach fliszowych. W ten sposób wody podziemne nie mają naturalnej ochrony przed zanieczyszczeniami z powierzchni terenu. Stąd też główne zagrożenia wód podziemnych są takie same jak dla wód powierzchniowych.

Tabela 11: JCWPd na terenie Gminy Wilkowice wraz z oceną ich stanu oraz oceną zagrożenia nieosiągnięcia celów RDW (źródło: KZGW)

Europejski kod JCWPd	Ocena stanu	Cel środowiskowy – stan ilościowy	Cel środowiskowy – stan chemiczny	Ocena zagrożenia nieosiągnięcia celów RDW
PLGW2000157	Słaby	Ochrona stanu ilościowego przed dalszym pogorszeniem	Dobry stan chemiczny	Zagrożona
PLGW2000158	Dobry	Dobry stan ilościowy	Dobry stan chemiczny	Niezagrożona

Gospodarka wodno-ściekowa

Wodociągi

Za dostarczanie wody mieszkańcom na terenie Gminy Wilkowice odpowiedzialne są:

- Spółka Wodociągowa w Wilkowicach – ul. Strażacka 3, 43-365 Wilkowice,
- Spółka Wodociągowa w Bystrej – ul. Klimczoka 269a, 43-360 Bystra,
- Spółka Wodociągowa w Mesznej – ul. Handlowa 29, 43-360 Meszna,
- AQUA S.A. – ul. 1 Maja 23, 43-300 Bielsko – Biała.

Tabela 12: Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Wilkowice w 2015 roku (źródło: Urząd Gminy Wilkowice)

Parametr	Jednostka	Wartość
Liczba mieszkańców [pobyt stały]	os	13 332
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	%	85
Długość sieci wodociągowej	km	109,11
Przyłącza wodociągowe prowadzące do budynków/gospodarstw	szt.	3 437
Liczba awarii sieci wodociągowej	-	18

Parametr	Jednostka	Wartość
Liczba ujęć wody [w sumie]	szt.	10
Wilkowice	szt.	7
Bystra	szt.	1
Meszna	szt.	2
Cena wody dostarczanej dla mieszkańców	zł/m ³ brutto	3,02 – 5,40
Produkcja wody	m ³	510 567
Zużycie technologiczne wody	m ³	79 079
Straty wody	m ³	
Stacje uzdatniania wody	szt.	4

Spółka Wodociągowa w Wilkowicach zasilana jest z trzech ujęć wody powierzchniowej usytuowanych na rzekach: Wilkówka i Zimnik, wyływających ze zbocza Magurki. Wybudowanie ujęć w strefie lasu ponad zabudową mieszkaniową sprawia, że woda płynąca w wodociągu jest czysta i nie posiada żadnych metali ciężkich. W okresie suszy Spółka uruchamia dodatkowo 3 studnie głębinowe o głębokości ok. 100 m każda i łącznej wydajności ok. 400 m³/d. Spółka posiada również trwałe połączenie z wodociągiem w Mesznej. Ponadto w 2013 roku dokonano połączenia z wodociągiem w Bystrej i AQUA S.A. w Bielsku-Białej. Oddany został do użytku zbiornik małej retencji przy ul. Harcerskiej, co znacznie poprawia zabezpieczenie dostaw wody dla wszystkich mieszkańców w okresach suszy. Zbiornik retencyjny zlokalizowany na potoku Wilówka w km 2+324 (pozwolenie wodnoprawne Marszałka Województwa Śląskiego z 5 października 2015r. nr 1781/OS/2015).

Spółka Wodociągowa w Bystrej eksploatuje ujęcie wody powierzchniowej na rzece Biała (pozwolenie wodno prawne w ilości min. 1 468,8 m³/d, max. 2 246,4 m³/d).

Spółka Wodociągowa w Mesznej eksploatuje ujęcie wody powierzchniowej na potoku Mesznianka – w km 4+100 (pozwolenie wodno prawne w ilości 240 m³/d) oraz jedną studnię głębinową na działce 824/8 w Mesznej (pozwolenie wodno prawne w ilości 170 m³/d), która używana jest jako zasilanie awaryjne.

Największe ujęcia AQUA S.A znajdują się w Kobiernicach na rzece Sole, w dolinie rzeki Wapienica oraz na rzece Żylica w Szczyrku.

Ujęcia wód podziemnych:

- S1 – na półd stoku Magurki w rejonie potoku Wilkówka -5,5 m³/h (132,0 m³/d)
- S2 - w rejonie ul. Tęczowej - 10,0 m³/h (240,0 m³/d)
- S3- na półd-zach. stoku Magurki w rejonie ulicy Długiej -3,5 m³/h (84,0 m³/d).

Kanalizacja

Za odbiór ścieków odpowiada spółka AQUA S.A. w Bielsku-Białej. Spółka posiada dwie mechaniczno – biologiczne oczyszczalnie ścieków: w Komorowicach oraz w Wapienicy. Oczyszczalnia w Komorowicach posiada wydajność 90 tys. m³/d, natomiast w okresie intensywnych opadów jest dostosowana do oczyszczania zwiększonej ilości ścieków w granicach 124 tys. m³/d. Przepustowość oczyszczalni w Wapienicy wynosi 8 tys. m³/d.

Tabela 13: Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Wilkowice w 2015 roku (źródło: Urząd Gminy Wilkowice)

Parametr	Jednostka	Wartość
Liczba mieszkańców [pobyt stały]	os	13 332
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	os	6 662
Długość sieci kanalizacyjnej	km	67,7
Przyłącza kanalizacyjne prowadzące do budynków/gospodarstw	szt.	1 907
Ilość zbiorników bezodpływowych	szt.	2 138
Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	112

Rozbudowa sieci kanalizacyjnej jest stałym priorytetem działań Gminy. W dniu 22.08.2016 roku podpisała w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie umowę o dofinansowanie ze środków europejskich dla projektu „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Wilkowice w wyznaczonych obszarach aglomeracji” w ramach POIiŚ 2014-2020, działanie 2.3 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach.

Zakres rzeczowy projektu obejmuje: budowę sieci kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 76,96 km wraz z dwoma pompowniami sieciowymi. Projekt zakończy się do 31.12.2022 roku.

Przewidywany efekt ekologiczny - liczba nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej, którzy przyłączą się do sieci w wyniku realizacji projektu to 5 293 mieszkańców. Procent skanalizowania gminy wyniesie 93%. Osiągnięcie efektu planowane jest do końca 2023 roku.

Ochrona przed powodzią

Istotnym elementem ochrony przeciwpowodziowej jest określenie strefy zalewowej i wprowadzone w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego Gminy zakazy i nakazy odnoszące się do budownictwa i gospodarki na terenach zalewowych. W planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilkowice uwzględniono tereny zagrożone zalaniem (brak zabudowy do 15 m od linii brzegowej Białki, Wilkówki oraz Mesznianki).

Na terenie Gminy zostały wykonane częściowo regulacje odcinków rzek i potoków.

W zakresie ochrony przeciwpowodziowej niezwykle istotne jest utrzymanie wybudowanych zbiorników retencyjnych. Na terenie Gminy Wilkowice, na potoku Wilkówka zrealizowana została budowa zbiornika retencyjnego. Kolejnym projektowanym przedsięwzięciem jest budowa zbiornika na rzece Białka w Bystrej.

3.4.2 Zagrożenia

Główne zagrożenia jakości wód związane są z zapotrzebowaniem na wodę i tym samym nadmiernym poborem wód na cele bytowe i gospodarcze oraz z odprowadzaniem zanieczyszczeń powstających w wyniku działalności człowieka. Niedostateczny poziom skanalizowania Gminy oraz brak przydomowych oczyszczalni ścieków wpływa negatywnie na stan wód na terenie Gminy Wilkowice. Ponadto brak świadomości mieszkańców w zakresie racjonalnej gospodarki wodnej może prowadzić do pogarszania się stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

3.4.3 Cele i kierunki zmian

Tabela 14: Cel główny i kierunki interwencji w zakresie poprawy stanu wód na terenie Gminy Wilkowice (opracowanie własne)

	Cel główny	Kierunki interwencji
	1. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych	Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych
		Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego
	2. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą	Sprawny i funkcjonalny system wodociągowy
	3. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Rozwój i dostosowanie instalacji oraz urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu

3.5 Zasoby geologiczne

3.5.1 Stan obecny

Obszar Gminy Wilkowice zbudowany jest w całości z utworów należących do jednostki śląskiej. W części północnej są to utwory górnokredowe, głównie piaskowce i zlepieńce warstw godulskich i istebniańskich będących głównym elementem grzbietotwórczym Beskidu Małego i Śląskiego.

Płaszczowina godulska zbudowana jest z utworów kredy górnej. Głównym budulcem tych warstw jest szaro-zielony piaskowiec godulski występujący w grubych ławicach. Występują tu także piaskowce, łupki i zlepieńce Malinowskie oraz piaskowce i łupki warstw istebniańskich.

Utwory czwartorzędowe występują głównie w obniżeniach dolin rzecznych i reprezentowane są przez ility, gliny i piaski zwietrzelinowe oraz mułki, piaski i żwiry rzeczne plejstoceniowe i holoceniowe.

Gmina Wilkowice nie posiada udokumentowanych złóż surowców mineralnych o wysokiej jakości dla przemysłowej eksploatacji. Lokalnie eksploatuje się złoża piaskowców i żwirów średniej jakości, które mogą nadawać się do budowy dróg oraz do produkcji tłuczni i kłińca. W dolinach potoków występują także żwiry rzeczne i gliny.

Osuwiska

W granicach Gminy Wilkowice występują obszary osuwiskowe. Pod pojęciem osuwiska, rozumie się zsuwanie się mas skalnych po stoku pod wpływem siły ciężkości, wywołane czynnikami naturalnymi (np. podcięcie stoku przez ciek wodny, nasiąknięcie mas ziemnych wodami opadowymi lub roztopowymi); lub czynnikami antropogenicznymi (np. podcięcie stoku wywołane pracami budowlanymi). Terminem tym określa się również nagromadzony w ten sposób materiał skalny. Czynnikiem aktywującym zjawisko osuwania się gruntu, może być wezbraniowa działalność potoków górskich i podgórskich, obfite i długotrwałe opady atmosferyczne, niewłaściwie prowadzone prace budowlane, prowadzące do podcięcia podstawy stoku. Czynnikiem stabilizującym jest obecność drzewiastej pokrywy roślinnej.

Wszystkie wyznaczone osuwiska na terenie Gminy Wilkowice rozwinęły się z przyczyn naturalnych w różnym czasie. Były one wielokrotnie odmiędzone i uaktywniane fragmentarycznie, na co wskazują przesłanki wynikające ze szczegółowego rozpoznania form osuwiskowych.

W chwili obecnej zagrożenia ruchami masowymi na tym obszarze ograniczone jest do stref zlokalizowanych raczej poza obszarem zurbanizowanym. Przeważająca część wydzielonych osuwisk należy do form starych i ustabilizowanych, bez śladów współczesnej aktywności w obrębie koluwiów często o silnie przekształconej antropogenicznie powierzchni z niewyraźnymi zarysami form wewnątrzosuwiskowych.

3.5.2 Zagrożenia

Jedno z zagrożeń na terenie Gminy Wilkowice związane jest z występowaniem terenów osuwiskowych. Niemniej dokumenty planistyczne Gminy określają zasady zagospodarowania terenów potencjalnie narażonych na ruchy mas ziemnych:

- zakazuje się prowadzenia robót ziemnych zwłaszcza u podstawy stoku, co stanowi potencjalne zagrożenie uruchomienia procesów osuwiskowych, a co za tym idzie bezpośrednie zagrożenie życia i mienia,
- dopuszcza się lokalizowanie obiektów budowlanych na określonych warunkach (rozpoznanie geologiczne posadowienia obiektu),
- przy lokalizacji obiektów budowlanych oprócz konieczności sporządzenia wymaganej przepisami dokumentacji geotechnicznej należy na etapie projektu budowlanego wykonać opracowanie geologiczno - inżynierskie (opracowane na podstawie przepisów odrębnych), decydujące ostatecznie o możliwości i warunkach zabudowy terenu.

Ustalenia dodatkowe, w tym ograniczające negatywne skutki procesów osuwiskowych:

- ogranicza się zabudowę zboczy górskich,
- odłogowane grunty rolne przeznaczają się pod zalesienia,
- minimalizuje się wycinki w zwartych skupiskach leśnych,
- zapory przeciwośuwiskowe buduje się z rumoszu skalnego,
- ogranicza się nową zabudowę na stokach o spadkach powyżej 15%.

3.6 Gleby

3.6.1 Stan obecny

W gminie Wilkowice występuje znaczne zróżnicowanie topologiczne, gatunkowe i rodzajowe gleb. Przestrzenna zmienność ich występowania uwarunkowana została urzeźbieniem terenu, właściwościami czynników glebotwórczych, warunkami klimatycznymi, stosunkami wodnymi oraz szatą roślinną.

Spotykamy tu przede wszystkim:

- gleby bielicowe i pseudobielicowe wykształcone w postaci glin lekkich, średnich lub ciężkich - dominujące na całym obszarze,
- gleby brunatne wyługowane lub kwaśne wytworzone z glin, piasków lub pyłów ilastych, usytuowane na terenach płaskich i zboczach o ekspozycjach południowych,
- mady brunatne wytworzone z osadów aluwialnych w dnach większych dolin.

W nieckowatych i płaskodennych dolinkach bocznych i obniżeniach terenowych występują często gleby brunatne namyte oraz gleby glejowe wykształcone pod wpływem nadmiernego uwilgotnienia.

W bonitacji gleb gruntów ornych przeważają zdecydowanie klasy IVa, IVb i V w użytkach zielonych: klasy IV i V.

Gmina Wilkowice zlokalizowane jest na obszarze Kotliny Żywieckiej. Powierzchnia terenów rolniczych ulega procesowi systematycznego zmniejszania na rzecz obszarów zurbanizowanych. Występują tu gleby od lekkich poprzez ciężkie do bardzo trudnych do uprawy typu glin ilastych, glin pylastych i pyłów lessopodobnych. W większości są zagrożone lub ulegają erozji.

Produkcja rolna na terenie Gminy Wilkowice ma znaczenie marginalne dla dochodów mieszkańców, ze względu na:

- znaczne rozdrobnienie gruntów – średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 1-2 ha;
- niską opłacalność produkcji rolnej;
- niską bonitację gleb.

Na terenie Gminy Wilkowice nie występuje punkt monitoringu chemizmu gleb ornych Polski. Najbliżej położony punkt monitoringowy znajduje się na terenie miasta Bielsko – Biała w dzielnicy Aleksandrowice.

3.6.2 Zagrożenia

Erozja polega na przemieszczaniu rozluźnionej (zwięźdzonej) warstwy powierzchniowej skał i gleb przez różne czynniki zewnętrzne (deszcz, wody rzeczne, lód, wiatr) lub antropogeniczne, związane głównie z rolniczymi zabiegami uprawowymi. Erozja powoduje zmiany powierzchni ziemi poprzez obniżanie wysokości wzniesień, wypełnianie osadami dolin i zmiany położenia koryt rzecznych. Jest to proces powolny w środowisku naturalnym, przyspieszany działalnością człowieka oraz lokalnie gwałtownymi zjawiskami pogodowymi (ulewy), wywołując drastyczne zmiany rzeźby terenu istotne dla istniejących krajobrazów

Procesy degradacji gleb związane są przede wszystkim z:

- rejonami budowy nowych osiedli mieszkaniowych;
- obecnością tras komunikacyjnych.

Ciągły ruch na tym samym odcinkach powoduje zwiększenie zwięźdłości gleby, co utrudnia przenikanie wody i przemieszczanie się substancji w glebie. Zmienia się mikrorzeźba terenu, tworzą się bruzdy, rynny, osuwiska. Gleba przesusza się albo wypłukiwane są sole mineralne. Ma to wpływ na roślinność, która nie może się właściwie ukorzenić, a wraz z przekształceniem roślinności zmienia się cały ekosystem.

3.6.3 Cele i kierunki zmian

Tabela 15: Cel główny i kierunki interwencji w zakresie poprawy stanu gleb na terenie Gminy Wilkowice (opracowanie własne)

	Cel główny	Kierunki interwencji
	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb
		Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych
		Ochrona przed osuwiskami

3.7 Gospodarka odpadami

3.7.1 Stan obecny

Analizy stanu gospodarki odpadami dokonano na podstawie opublikowanej przez Wójta Gminy Wilkowice *Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Wilkowice za rok 2015*.

Zgodnie z art. 9^{tb} ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 250 ze zm.) Wójt sporządza analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi. Analizę sporządza się na podstawie sprawozdań złożonych przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, podmioty prowadzące punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz innych dostępnych danych wpływających na koszty systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Gmina Wilkowice prowadzi odbiór odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych zlokalizowanych na terenie Gminy. W 2015 roku odebrano odpady od właścicieli 2 657 nieruchomości. W trybie przetargowym obowiązki odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców realizuje firma Ekoład Sp. z o.o., ul. Swojska 3, 43-365 Wilkowice. Mieszkańcy Gminy Wilkowice mogli również w ramach wnoszonych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi korzystać z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Wilkowicach przy ul. Wilkowskiej 51.

Do 30 czerwca 2015 r. na terenie Gminy Wilkowice istniała możliwość przetwarzania zebranych odpadów komunalnych. Wszystkie odpady z terenu Gminy przekazywane były do zastępczej instalacji Ekoład Sp. z o.o.. Podmiot ten realizował zbiórkę odpadów, a także odpowiedzialny był za ich zagospodarowanie i unieszkodliwienie. Od września 2015 roku rozpoczęła się rekultywacja wyżej wymienionego składowiska, a odpady są przekazywane do zagospodarowania do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Bielsku-Białej.

W 2015 roku na terenie Gminy Wilkowice zebrano 1354,4 Mg zmieszanych odpadów komunalnych.

W 2015 roku wymagane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania zostały osiągnięte.

Tabela 16: Poziomy osiągnięte przez Gminę Wilkowice w 2015 roku w zakresie gospodarki odpadami

Rodzaj osiągniętego poziomu	Osiągnięty poziom [%]	Wymagany poziom [%]
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, przekazanych do składowania	32,3	Max 50
Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia, następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	26,9	Min. 16
Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	94,	Min. 40

Wyroby azbestowe

Ważną grupą odpadów w racjonalnej gospodarce odpadami na terenie Gminy Wilkowice stanowią wyroby azbestowe. W celu likwidacji szkodliwego oddziaływania wyrobów azbestowych na środowisko Gmina Wilkowice od 2004 roku wspomaga mieszkańców zapewniając odbiór i przekazanie odpadów zawierających azbest do unieszkodliwiania, a od 2011 roku odbywa się to w ramach opracowanego Gminnego Programu Usuwania Azbestu.

Zgodnie z jego założeniami osoby posiadające wyroby azbestowe mogą starać się o udzielenie dotacji docelowej na realizację przedsięwzięcia polegającego na demontażu, transporcie i unieszkodliwieniu odpadów azbestowych powstałych, w wyniku wymiany pokrycia dachowego.

Poniższa tabela przedstawia aktualną masę wyrobów azbestowych na terenie Gminy Wilkowice.

Tabela 17: Masa wyrobów azbestowych na terenie Gminy Wilkowice (źródło: <https://www.bazaazbestowa.gov.pl>, dostęp 2017)

Masa wyrobów azbestowych na terenie Gminy Wilkowice [kg]								
Zinwentaryzowane			Unieszkodliwione			Pozostałe do unieszkodliwienia		
Razem	Osoby fizyczne	Osoby prawne	Razem	Osoby fizyczne	Osoby prawne	Razem	Osoby fizyczne	Osoby prawne
2 447 698	2 441 648	6 050	100 968	100 968	0	2 346 730	2 340 680	6 050

2.7.2. Zagrożenia

Główne obszary problemowe w zakresie gospodarki odpadami związane są m.in. ze:

- złymi praktykami dotyczącymi gospodarowania odpadami przez mieszkańców (np. spalanie odpadów komunalnych, pozbywanie się odpadów w sposób niezgodny z przepisami prawa),
- niskim poziomem świadomości ekologicznej mieszkańców,
- występowaniem wyrobów zawierających azbest,

- ryzykiem nieosiągnięcia poziomów selektywnej zbiórki odpadów oraz małym poziomem ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania po 2020 roku.

Cele w zakresie gospodarki odpadami określone w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2022:

- osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych w wysokości minimum 50% ich masy do 2020 r.,
- do 2020 r. udział masy termicznie przekształcanych odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych w stosunku do wytworzonych odpadów komunalnych nie może przekraczać 30%,
- do 2025 r. recyklingowi powinno być poddawane 60% odpadów komunalnych,
- do 2030 r. recyklingowi powinno być poddawane 65% odpadów komunalnych,
- redukcja składowania odpadów komunalnych do maksymalnie 10% do 2030 r.

Dodatkowym problemem, który należy mieć na uwadze planując racjonalną gospodarkę odpadami na terenie Gminy Wilkowice, są dzikie wysypiska śmieci. Należy na bieżąco monitorować powstawanie miejsc nielegalnego składowania odpadów oraz w momencie się ich pojawienia skutecznie je likwidować.

3.7.2 Cele i kierunki zmian

Tabela 18: Cel główny i kierunki interwencji w zakresie gospodarki odpadami na terenie Gminy Wilkowice (opracowanie własne)

	Cel główny	Kierunki interwencji
	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój Gminy Wilkowice	Racjonalna gospodarka odpadami
		Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami

3.8 Zasoby przyrodnicze

3.8.1 Stan obecny

Dzięki bogactwu walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz położeniu w Parku Krajobrazowym Beskidu Małego i Śląskiego, Gmina Wilkowice należy do terenów o dużej wartości przyrodniczej. Bogate zróżnicowanie siedliskowe związane z urozmaiconą rzeźbą terenu, dość gęsta sieć hydrograficzna oraz nieźle zachowana naturalna struktura przyrodnicza, znajdują odzwierciedlenie w bogactwie szaty roślinnej.

Traktując doliny rzeczne z punktu widzenia pełnionej przez nie funkcji korytarzy ekologicznych przyjęto następujące założenia:

- układy roślinności stanowią istotny element środowiska przyrodniczego warunkujący występowanie poszczególnych gatunków roślin i zwierząt, a także w decydujący sposób wpływający na tworzenie się różnych związków ekologicznych,
- ciągłość struktur roślinnych stanowi drogę migracji pewnych gatunków oraz rozprzestrzeniania się układów ekologicznych,
- zwarty ciąg roślinności jednego typu lub ciąg bliskich sobie stanowisk może być traktowany jako „korytarz” dla wszystkich tych gatunków, dla których roślinność stwarza korzystne warunki.

Zgodnie z charakterystyką biocenotyczną na obszarze Gminy Wilkowice można wyróżnić następujące zespoły roślinne:

Zbiorowiska leśne:

- Dolnoregłowy las bukowo-świerkowy z domieszką jodły,
- Podgórski łąg jesionowy,
- Jaworzyna górską z miesięcznicą trwałą,
- Żyzna buczyna karpacka,
- Kwaśna buczyna górską,
- Nadrzeczna olszyna górską,
- Nadrzeczne narośla wierzbowe.

Zbiorowiska nieleśne:

- Łęgi świeże i pastwiska z rzędu Arrhenatheretalia,
- Łąk wilgotne z rzędu Molinietalia,
- Pastwisko z życicą trwałą i grzebienicą pospolitą Lolio-Cynosuretum,
- Kompleks nadrzecznych zarośli wierzbowych i zalewnych łąk,
- Zbiorowiska roślinności wynurzonej z nurtu rzeki,
- Ziołoroślą nadrzeczne,
- Zbiorowiska zaroślowe.

Zbiorowiska antropogeniczne:

- Nitrofilne zbiorowiska pól uprawnych z zespołem wyki czteronasiennej,
- Zbiorowiska miejsc wydeptywanych i ruderalnych.

Obszar leżący w granicach administracyjnych Gminy jest zróżnicowany siedliskowo, co jest widoczne w występowaniu licznych przedstawicieli fauny, zróżnicowanych zarówno pod względem przynależności systematycznej, jak i wymagań siedliskowych. Na terenach leśnych oraz w okolicach zadrzewień nadrzecznych i na obrzeżach ekstensywnej zabudowy mieszkaniowej oraz na terenach rolnych występuje możliwość względnie swobodnego bytowania zwierzyny leśnej i leśno-łąkowej.

Obszary prawnie chronione

Znaczna część obszaru Gminy Wilkowice leży na terenach Parku Krajobrazowego Beskidu Małego oraz Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego oraz ich otulin. Tereny Parków są chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe. Celem zaś ich utworzenia było zachowanie, popularyzacja i upowszechnienie tychże wartości w warunkach racjonalnego gospodarowania.

Obszar parków krajobrazowych obejmuje naturalne i mało przekształcone przez działalność antropogeniczną ekosystemy lasów i pól uprawnych, razem ze znajdującymi się tutaj zabytkami kultury materialnej. Stosowana jest tutaj zasada ekorozwoju. Oznacza to stosowanie zrównoważonej gospodarki rolnej i leśnej, racjonalne korzystanie z wód i kopalin oraz właściwą gospodarkę odpadami i stosowanie tzw. czystej energii. Ochrona parków krajobrazowych wymusza

eliminowanie działalności powodującej trwałe i nieestetyczne zmiany krajobrazu, zanieczyszczenie środowiska lub zakłócenie naturalnych procesów przyrodniczych.

Dzięki położeniu części analizowanego terenu w granicach Parku Krajobrazowego Beskidu Małego oraz Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego, gmina Wilkowice należy do obszarów węzłowych Krajowej sieci ekologicznej ECONET - POLSKA: „Obszar Beskidu Śląskiego” i „Obszar Beskidu Małego”. Tutejsze obszary ECONET - POLSKA połączone są szerokim korytarzem ekologicznym z „Obszarem Beskidu Żywieckiego” rangi międzynarodowej. Znajdują się tu siedliska kluczowe o unikatowej wartości. Obszary te są elementem sieci NATURA 2000, tak ze względu na obecność gatunków chronionych Dyrektywą Rady Europy o Ochronie Ptaków (Dyrektywa Ptasia), jak i występowaniu siedlisk chronionych (Dyrektywa Siedliskowa).

Na terenie gminy Wilkowice występują obszary NATURA 2000 jako Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO) w Beskidzie Małym (pasmo Czupla i Magurki) i Beskidzie Śląskim (pasmo Klimczoka - Szyndzielni - Koziej Góry).

Dodatkowe formy ochrony przyrody:

Zgodnie z wykazem Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska na terenie Gminy Wilkowice ochroną prawną w formie pomników przyrody ożywionej objęto drzewa:

- cis pospolity w Bystrej Górnej, zlokalizowany przy ul. Klimczoka w Bystrej,
- buk zwyczajny o nazwie „Borsuczy Buk”, zlokalizowany w parku obok Urzędu Gminy w Wilkowicach.
- klon jawor o nazwie „Klimczok”, zlokalizowany w parku obok Urzędu Gminy w Wilkowicach
- dąb szypułkowy o nazwie „Bystrzyk”, zlokalizowany w parku obok Urzędu Gminy w Wilkowicach.

3.8.2 Zagrożenia

Dużym zagrożeniem dla bogactwa przyrodniczego na terenie Gminy Wilkowice jest przekształcanie naturalnych siedlisk przyrodniczych, utrata i fragmentacja siedlisk. Przyczyną może być szeroko pojęta antropopresja, która przejawia się m.in. ekspansywnym budownictwem mieszkaniowym, rozbudową ciągów komunikacyjnych, itp.

Innym zagrożeniem dla bogactwa przyrodniczego na terenie Gminy Wilkowice są rośliny inwazyjne. Gatunki inwazyjne stanowią szczególnie problem na obszarach chronionych, wypierając rodzime gatunki roślin, dla ochrony których utworzono te obszary. W takim przypadku zachodzi konieczność usuwania intruzów (głównie przez niszczenie mechaniczne).

Jednym z gatunków roślin inwazyjnych jest barszcz Sosnowskiego (*Heracleum sosnowsky*). Poza zagrożeniem dla bioróżnorodności, stanowi również zagrożenie dla zdrowia ludzi. Włoski na liściach i łodygach wydzielają substancję parzącą. Roztarte liście lub łodyga mają charakterystyczny zapach kumaryny. Parzące działanie tego związku nasila się podczas słonecznej pogody i wysokiej temperatury oraz dużej wilgotności powietrza. Kontakt z tymi roślinami powoduje zapalenie skóry, powstawanie pęcherzy, nie gojące się rany i długo nie zanikające blizny oraz zapalenie spojówek. Działanie to jest szczególnie niebezpieczne dla alergików i dzieci.

Innymi roślinami inwazyjnymi występującymi na terenie Gminy Wilkowice są niecierpek himalajski oraz rdestowiec ostrokończysty, które przyczyniają się do ograniczenia różnorodności biologicznej.

3.8.3 Cele i kierunki zmian

Tabela 19: Cel główny i kierunki interwencji w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych na terenie Gminy Wilkowice (opracowanie własne)

	Cel główny	Kierunki interwencji
	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazem
		Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków
		Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych gminy
		Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych

3.9 Zagrożenie poważnymi awariami

3.9.1 Stan obecny

Poważna awaria to, zgodnie z art. 3 pkt. 23 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519), zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstanie takiego zagrożenia z opóźnieniem. Poważna awaria przemysłowa, zgodnie z art. 3 pkt 24 ww. ustawy to poważna awaria w zakładzie dużego lub zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska dzieli zakłady przemysłowe, w których ze względu na ilość znajdujących się substancji niebezpiecznych możliwe jest wystąpienie poważnej awarii, na dwie grupy:

- zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii – ZDR,
- zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii – ZZR.

Nadzór nad zakładami, których działalność może być przyczyną poważnej awarii sprawuje Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska. Zakłady, w których istnieje ryzyko wystąpienia poważnej awarii są ewidencjonowane i podlegają systematycznej kontroli.

Na terenie Gminy Wilkowice nie przewiduje się wystąpienia poważnej awarii ze względu na brak zakładów, które mogłyby stwarzać takie zagrożenie.

Innym typem zagrożeń na terenie gminy są zagrożenia pochodzące z komunikacji. W transporcie samochodowym największe zagrożenie występuje na drogach wojewódzkich, po których odbywa się transport w ruchu tranzytowym. W efekcie dużego i stale rosnącego natężenia przewozów materiałów, stanu technicznego dróg oraz niejednokrotnie fatalnego stanu technicznego taboru ciężarowego rośnie ryzyko zagrożenia. Biorąc to pod uwagę, za potencjalne źródło awarii przemysłowych można uznać drogi krajowe i wojewódzkie oraz stacje paliw jako miejsca wypadków drogowych i zagrożeń produktami ropopochodnymi dla gleb i wód.

3.9.2 Zagrożenia

Potencjalne zagrożenie stanowić może transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym. Obecność szlaków tranzytowych na terenie gminy zwiększa możliwości wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych.

2.9.3. Cele i kierunki zmian

Tabela 20: Cel główny i kierunki interwencji w zakresie zapobiegania poważnym awariom na terenie Gminy Wilkowice (opracowanie własne)

	Cel główny	Kierunki interwencji
	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	Zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii

3.10 Odnawialne źródła energii

3.10.1 Energetyka wodna

Rozwój elektrowni wodnych jest ograniczony warunkami prawnymi, lokalizacyjnymi, wymogami terenowymi i geomorfologicznymi oraz potencjałem kapitałowym inwestora. Najwięcej funduszy pochłania budowa obiektów hydrotechnicznych piętrzących wodę (jaz, zaporą). Charakterystyczne dla elektrowni wodnych są znikome koszty eksploatacji (wynoszące średnio około 0,5÷1% łącznych nakładów inwestycyjnych rocznie) oraz wysoka sprawność energetyczna (90÷95%). Polska leży na terenach o niewielkich zasobach wodnych, których wykorzystanie dla celów energetycznych jest poważnie ograniczone (w niektórych krajach jak np. w Norwegii elektrownie wodne pokrywają zapotrzebowanie na energię elektryczną prawie w 100%). Ze względu na deficyty wody (szczególnie w okresie niskich stanów) przy istniejącej i planowanej zabudowie rzek, priorytet mają zagadnienia gospodarki wodnej.

Możliwości dużej energetyki wodnej na terenie województwa śląskiego zostały wyczerpane. Warunki do rozwoju małej energetyki wodnej są zróżnicowane. Generalnie o potencjalnych możliwościach energetycznych cieków decydują duże spadki podłużne rzek i potoków.

Na terenie Gminy Wilkowice nie występują instalacje wykorzystujące energię wód.

3.10.2 Energetyka wiatrowa

Możliwości wykorzystywania energii wiatru do produkcji energii wynikają z uwarunkowań przyrodniczych oraz stanu użytkowania przestrzeni. Dostępność w energetyce wiatrowej szacuje się na podstawie zależności prędkości wiatru od czasu występowania tej prędkości. Istotne jest określenie średniej i maksymalnej prędkości wiatru i ich udziału w skali roku, a także średniej i maksymalnej długości trwania ciszy. Podział kraju na strefy energetyczne wiatru z uwzględnieniem powyższych uwarunkowań przedstawiono na mapie.

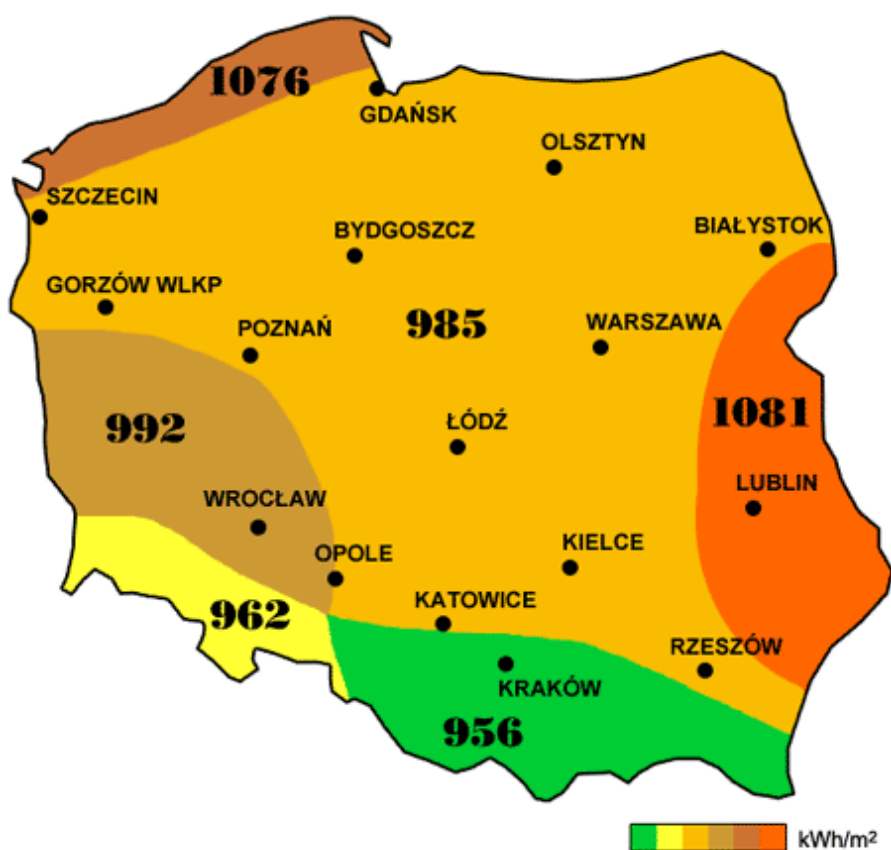

Rysunek 6: Mapa wietrzności Polski uwzględniająca dogodność lokalizacji dla elektrowni wiatrowych
(źródło: <http://www.instalacjebudowlane.pl>)

Gmina Wilkowice leży w obszarze mało korzystnym do wykorzystania energii wiatru. Na terenie Gminy nie występują instalacje wykorzystujące ten rodzaj energii odnawialnej.

3.10.3 Energetyka słoneczna

Energia słoneczna wykorzystywana może być w celu produkcji energii elektrycznej (za pomocą ogniw fotowoltaicznych), do produkcji energii cieplnej (za pomocą kolektorów słonecznych), bądź maksymalizacji zysków ciepła poprzez elementy obudowy budynku (pasywne systemy solarne).

Rysunek 7: Rozkład sum nasłonecznienia na jednostkę powierzchni poziomej wg Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (źródło: <http://darmowa-energia.prv.pl/>)

3.10.4 Biomasa

Pochodzenie biomasy może być różnorodne, poczynając od polowej produkcji roślinnej, poprzez odpady występujące w rolnictwie, w przemyśle rolno – spożywczym, w gospodarstwach domowych, jak i w gospodarce komunalnej. Biomasa może również pochodzić z odpadów drzewnych w leśnictwie, przemyśle drzewnym i celulozowo – papierniczym. Zwiększa się również zainteresowanie produkcją biomasy do celów energetycznych na specjalnych plantacjach: drzew szybko rosnących (np. wierzba), rzepaku, słonecznika, wybranych gatunków traw. Ważnym źródłem biomasy są też odpady z produkcji zwierzęcej oraz odpady z gospodarki komunalnej. Jedną z barier w wykorzystaniu biomasy do celów energetycznych jest duża dostępność węgla kamiennego i wytworzonego z niego koksu. Jedynie wahania cen węgla, który poza tym trzeba przeważnie transportować na znaczne odległości oraz łatwość dostępu do paliwa w warunkach lokalnych, takiego jak słoma, zrębki leśne, drewno wierzbowe, mogą przyczynić się do zwiększenia zapotrzebowania na surowce lokalne. Biomasa charakteryzuje się niską gęstością energii na jednostkę (transportowanej) objętości i z natury rzeczy powinna być wykorzystywana możliwie blisko miejsca jej pozyskiwania. Jest zasobem ograniczonym. Nie można też zapomnieć, że produkcja biomasy dla celów energetycznych jest konkurencją dla produkcji dla celów żywnościowych – powoduje zmniejszenie jej zasobów bezpośrednio poprzez przeznaczanie plonów lub pośrednio – przez zmniejszenie powierzchni upraw. Poza tym przeznaczenie powierzchni pod plantacje energetyczne niesie zagrożenie dla bioróżnorodności i często dla naturalnych walorów rekreacyjnych.

Na terenie Gminy Wilkowice wykorzystanie biomasy jest niewielkie. Dominującym źródłem ciepła jest węgiel (zgodnie z Planem Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Wilkowice).

3.10.5 Biogaz

We wszelkich odpadach organicznych lub odchodach zawierających węglowodany, a w szczególności celulozę i cukry, w określonych warunkach zachodzą procesy biochemiczne nazywane fermentacją. Fermentację wywołują należące do różnych gatunków bakterie, których działanie i znaczenie w tym procesie jest bardzo zróżnicowane, a nawet przeciwstawne. Teoretycznie w wyniku fermentacji 162 g celulozy otrzymuje się 135 dm³ gazu zawierającego 50% palnego metanu.

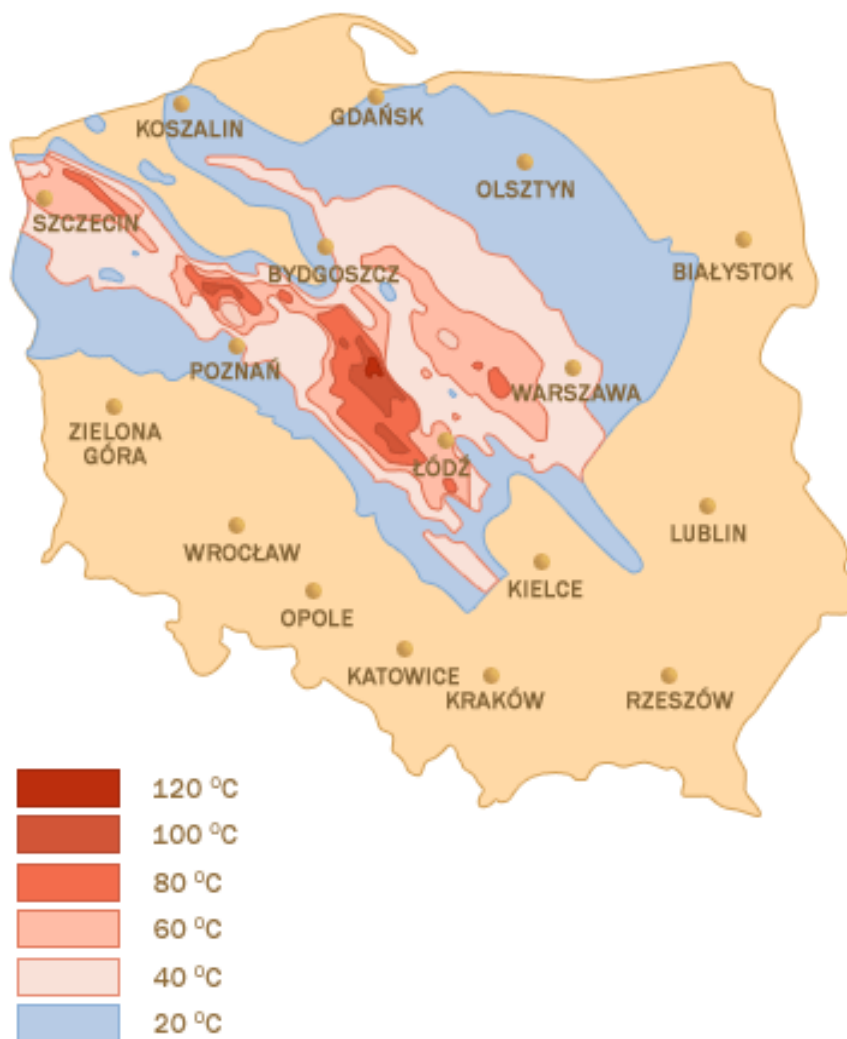
Proces, w skutek którego wytwarzany jest biogaz, polega na fermentacji beztlenowej wywoływanej dzięki obecności tzw. bakterii metanogennych, które w sprzyjających warunkach: temperatura rzędu 30 – 35°C (fermentacja mezofilna) lub 52 – 55°C (fermentacja termofilna), odczyn obojętny lub lekko zasadowy (pH 7 – 7,5), czas retencji (przetrzymania substratu) wynoszący 12-36 dni dla fermentacji mezofilnej oraz 12-14 dni dla fermentacji termofilnej, brak obecności tlenu i światła zamieniają związki pochodzenia organicznego w biogaz oraz substancje nieorganiczne.

Głównymi składnikami tak powstającego biogazu są metan, którego zawartość w zależności od technologii jego wytwarzania oraz rodzaju fermentowanych substancji może zmieniać się w szerokim zakresie od 40 do 85% (przeważnie 55 – 65%), pozostałą część stanowi dwutlenek węgla oraz inne składniki w ilościach śladowych. Dzięki tak wysokiej zawartości metanu w biogazie, jest on cennym paliwem z energetycznego punktu widzenia, które pozwala zaspokoić lokalne potrzeby związane m.in. z jego wytwarzaniem. Wartość opałowa biogazu najczęściej waha się w przedziale 19,8 – 23,4 MJ/m³, a przy separacji dwutlenku węgla z biogazu jego wartość opałowa może wzrosnąć nawet do wartości porównywalnej z sieciowym gazem ziemnym typu E (dawniej GZ-50). Należy tu zaznaczyć, że produkcja biogazu jest często efektem ubocznym wynikającym z konieczności utylizacji odpadów w sposób możliwie nieszkodliwy dla środowiska. Jedynie w przypadku wysypisk odpadów fermentacja beztlenowa jest procesem samoistnym i niekontrolowanym.

Na terenie Gminy Wilkowice nie występują biogazownie.

3.10.6 Energia geotermalna

Najlepsze możliwości rozwoju energetyki geotermalnej występują zazwyczaj na obszarach wysokich wartości strumienia ciepłego (oznaczone na poniższym rysunku intensywnym kolorem czerwonym), przy jednoczesnej obecności formacji wodonośnych i dobrych warunków hydrogeologicznych.

Rysunek 8: Mapa rozmieszczenia wód geotermalnych (źródło: <http://www.builddesk.pl/>)

Na terenie Gminy Wilkowice nie wykorzystuje się energii geotermalnej.

3.11 Analiza SWOT

Komponent środowiska	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>POWIETRZNE ATMOSFERYCZNE I KLIMAT</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Brak przekroczeń dopuszczalnych stężeń substancji w powietrzu; - Podejmowanie działań przez władze Gminy w zakresie poprawy stanu powietrza, np. poprzez opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wilkowice 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak scentralizowanego systemu ciepłowniczego; - Niewielki udział energii pochodzącej z OZE; - Znaczny udział emisji z transportu; - Niezadawalający stan dróg;
	<p style="text-align: center;">SZANSE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozwój energetyki odnawialnej; - Rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa i rozwój znaczenia ekologii w mediach – wzrost wymagań społeczności lokalnej dotyczącej stanu środowiska; - wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne; - wymiana starych systemów grzewczych na nowe o mniejszej emisji zanieczyszczeń; - termomodernizacja budynków użyteczności publicznej; - poprawa stanu technicznego ciągów komunikacyjnych. 	<p style="text-align: center;">ZAGROŻENIA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wzrost udziału transportu indywidualnego i tranzytu w zużyciu energii i emisji z sektora transportowego na terenie gminy; - Niska emisja
<p>ZAGROŻENIE HAŁASEM</p>	<p style="text-align: center;">MOCNE STRONY</p>	<p style="text-align: center;">SŁABE STRONY</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzony monitoring klimatu akustycznego przez WIOŚ w Katowicach na terenie Gminy Wilkowice; - Brak lub nieznaczne przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu komunikacyjnego; 	<ul style="list-style-type: none"> - Zły stan techniczny części dróg na terenie gminy;

	- Brak zagrożenia hałasem przemysłowym na terenie Gminy Wilkowice	
	SZANSE	ZAGROŻENIA
	- Upowszechnienie transportu rowerowego jako środka dojazdów codziennych - Inwestycje w zakresie poprawy stanu technicznego ciągów komunikacyjnych - wprowadzenie zapisów w dokumentach planistycznych dot. zakazu lokalizacji inwestycji na obszarach stref chronionych akustycznie;	- Wzrastający ruch pojazdów; - Pogarszający się stan techniczny ciągów komunikacyjnych;
	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	- Niewielka liczba urządzeń emitujących szkodliwe promieniowanie elektromagnetyczne na terenie Gminy;	- Brak punktu monitoringu natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy
	SZANSE	ZAGROŻENIA
	- Monitoring pozwalający wykrycie ponadnormatywne stężenie promieniowania	- Wzrastająca ilość urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne
	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
GOSPODAROWANIE WODAMI	- Stałe realizowane inwestycje w zakresie rozbudowy systemu kanalizacyjnego Gminy;	- Niewystarczający poziom skanalizowania gminy; - Zły stan JCWP oraz JCWPd nr 158; - Zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych w zakresie ochrony wód określonych w RDW

	SZANSE	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> - Wzrost świadomości społecznej mieszkańców Gminy w zakresie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej. - Poprawa stanu wód wskutek rozbudowy systemu kanalizacji Gminy Wilkowice 	<ul style="list-style-type: none"> - Punktowe i obszarowe zanieczyszczenia wód; - Anomalia klimatyczne sprzyjające występowaniu powodzi - Zwiększająca się ilość zużywanej wody, w tym głównie na cele komunalne
ZASOBY GEOLOGICZNE	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	<ul style="list-style-type: none"> - Brak przekształceń terenu i krajobrazu wskutek działalności wydobywczej 	<ul style="list-style-type: none"> - Występowanie terenów osuwiskowych
	SZANSE	ZAGROŻENIA
GLEBY	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	<ul style="list-style-type: none"> - Znaczne zróżnicowanie typologiczne, gatunkowe i rodzajowe gleb 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak punktu monitoringu stanu gleb na terenie gminy; - Niska bonitacja gleb.
	SZANSE	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> - Wzrost bioróżnorodności ze względu na zróżnicowanie gleb na terenie Gminy; 	<ul style="list-style-type: none"> - Zanieczyszczenia gleb wynikające z niewłaściwej gospodarki odpadami; - Zanieczyszczenie gleb wynikające z niewłaściwej gospodarki wodno-ściekowej.
GOSPODARKA ODPADAMI	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	<ul style="list-style-type: none"> - osiągnięte wymagane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania 	<ul style="list-style-type: none"> - Niewystarczający poziom selektywnej zbiórki odpadów; - Obecność wyrobów azbestowych na terenie Gminy; - Trudności w zlokalizowaniu i likwidowaniu „dzikich wysypisk” i zlokalizowaniu sprawców;

	SZANSE	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> - Uzyskanie odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu założonych w KPGO do 2020 roku; - Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami wskutek edukacji ekologicznej; 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak wystarczających środków finansowych na usuwanie azbestu - Ryzyko nieosiągnięcia celów określonych w KPGO 2022
ZASOBY PRZYRODNICZE	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	<ul style="list-style-type: none"> - Duża powierzchnia obszarów cennych przyrodniczo; - Wysokie walory turystyczne sprzyjające rozwojowi aktywnych form wypoczynku 	<ul style="list-style-type: none"> - Zanikanie terenów zieleni przydrożnej; - Presja zabudowy na obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych związana z brakiem odpowiednich zapisów w dokumentach planowania przestrzennego;
	SZANSE	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> - Możliwość pozyskiwania funduszy na szeroko zakrojone i kompleksowe projekty dotyczące ochrony przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> - Ekspansywna zabudowa mieszkaniowa i turystyczna;
ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAMI	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	Brak lokalizacji ZDR i ZZR na terenie Gminy;	<ul style="list-style-type: none"> - Duża liczba pojazdów w ruchu tranzytowym;
	SZANSE	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój technologii pozwalających na szybkie wykrycie nieprawidłowości funkcjonowania systemów prowadzących do powstania awarii w przedsiębiorstwach; 	<ul style="list-style-type: none"> - Wzrastające natężenie ruchu na drogach tranzytowych;

4. Cele programu ochrony środowiska, zadania oraz ich finansowanie

4.1 Cele kierunki interwencji i zadania

Aktualny stan środowiska i przewidywane jego zmiany w aspekcie planowanego dalszego rozwoju wymuszają konieczność zrównoważonego rozwoju poprzez realizację przedsięwzięć proekologicznych. Zaproponowane w POŚ cele i kierunki interwencji oraz zadania wynikają z wyżej zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji (analiza SWOT). Zadania i cele w zakresie ochrony środowiska wyznaczone w POŚ dla Gminy Wilkowice pozostają w ścisłej korelacji z zadaniami wyznaczonymi w wojewódzkim i powiatowym programie ochrony środowiska oraz uwzględniają cele zawarte w innych strategiach, programach i dokumentach programowych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Realizacja założeń POŚ dla Gminy Wilkowice to poprawa stanu środowiska. Zmiany wartości wskaźników i mierników charakteryzujących elementy środowiska będą stanowiły wymierny efekt realizacji założeń Programu.

Obszar	Cel główny	Kierunki interwencji	Działanie	Wskaźnik monitoringu	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Powietrze atmosferyczne i klimat	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa efektywności energetycznej	Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych (w tym wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana pokrycia dachowego, ocieplenie ścian i stropu)	Liczba budynków poddanych termomodernizacji [szt./rok]	Gmina Wilkowice mieszkańcy	brak środków finansowych, brak zgody konserwatora zabytków na prowadzenie prac
Powietrze atmosferyczne i klimat	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Poprawa efektywności energetycznej	Wymiana oświetlenia zewnętrznego i wewnętrznego w budynkach użyteczności publicznej i prywatnych na energooszczędne, a także wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne	Liczba wymienionych punktów świetlnych [szt./rok]	Gmina Wilkowice mieszkańcy	brak środków finansowych, jednorazowy wysoki wydatek
Powietrze atmosferyczne i klimat	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii	Produkcja energii prosumenckiej z odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym	Liczba instalacji OZE na terenie Gminy [szt./rok]	Gmina Wilkowice, mieszkańcy, przedsiębiorcy	brak środków finansowych, korzyści rozciągnięte w czasie: zmienność cen energii, zmienność regulacji, brak infrastruktury przesyłowej
Powietrze atmosferyczne i klimat	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii	Promowanie odnawialnych źródeł energii	Liczba kampanii promocyjnych [szt./rok]	Gmina Wilkowice, organizacje pozarządowe	brak środków finansowych, brak kapitału ludzkiego, brak zainteresowania społecznego
Powietrze atmosferyczne i klimat	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Ograniczenie emisji: CO ₂ przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego, SO ₂ i NO _x oraz pyłów	Realizacja założeń programów ochrony powietrza oraz Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	-	Gmina Wilkowice, zarządzający drogami, przedsiębiorcy	brak środków finansowych
Powietrze atmosferyczne i klimat	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych	Budowa i przebudowa dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich, utwardzenie dróg i poboczy oraz budowa parkingów, a także opracowanie dokumentacji projektowej	Długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych [km/rok]	Gmina Wilkowice, zarządzający drogami	brak środków finansowych, kolizja z obszarami i siedliskami chronionymi

Obszar	Cel główny	Kierunki interwencji	Działanie	Wskaźnik monitoringu	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Powietrze atmosferyczne i klimat	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych	Rozwój transportu rowerowego, w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych	Długość ścieżek rowerowych na terenie Gminy [km]	Gmina Wilkowice, zarządzający drogami	wymagana współpraca wielu instytucji (zarządców terenu), kolizja z obszarami i siedliskami chronionymi, brak środków finansowych, opór społeczny
Zagrożenie hałasem	Poprawa klimatu akustycznego w Gminie Wilkowice	Rozwój i usprawnienie systemów transportu o obniżonej emisji hałasu	Modernizacja i rozbudowa ciągów komunikacyjnych	Długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych [km]	Gmina Wilkowice, Starostwo Powiatowe, GDDKiA	brak środków finansowych
Zagrożenie hałasem	Poprawa klimatu akustycznego w Gminie Wilkowice	Monitorowanie emisji hałasu do środowiska	Budowa systemów monitorowania hałasu	Liczba monitorowanych punktów pod kątem emisji hałasu [szt./rok]	Gmina Wilkowice, Starostwo Powiatowe, WIOŚ	brak środków finansowych
Pola elektromagnetyczne	Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych	Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi (wyznaczenie stref technicznych bezpieczeństwa)	Liczba zaktualizowanych dokumentów planistycznych [szt./rok]	Gmina Wilkowice	brak środków finansowych, nieobjęcie wszystkich terenów dokumentacją planistyczną
Pola elektromagnetyczne	Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych	Prowadzenie przez organy ochrony środowiska ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne (zgłoszenia instalacji)	-	Gmina Wilkowice, WIOŚ	brak środków finansowych, nieewidencjonowanie nowych źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne
Pola elektromagnetyczne	Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych	Właściwa lokalizacja, modernizacja oraz poprawne użytkowanie urządzeń i instalacji emitujących pola elektromagnetyczne	-	Gmina Wilkowice, przedsiębiorcy	brak środków finansowych
Pola elektromagnetyczne	Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych	Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM	Liczba kampanii edukacyjnych [szt./rok]	Gmina Wilkowice, organizacje pozarządowe	brak środków finansowych, brak kapitału ludzkiego, brak zainteresowania społecznego

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILKOWICE NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Obszar	Cel główny	Kierunki interwencji	Działanie	Wskaźnik monitoringu	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Gospodarowanie wodami	Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych	Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych	Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpornych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Liczba zewidencjonowanych zbiorników bezodpornych i przydomowych oczyszczalni ścieków [szt./rok]	Gmina Wilkowice	opór społeczny, brak środków finansowych, brak kapitału ludzkiego
Gospodarowanie wodami	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Sprawny i funkcjonalny system wodociągowy	Ograniczanie zużycia wody poprzez zmniejszenie strat na przesyłach oraz optymalizację wykorzystania istniejącej infrastruktury wodnej	Długość sieci wodociągowej [km]	Spółki wodociągowe	brak środków finansowych
Gospodarowanie wodami	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Sprawny i funkcjonalny system wodociągowy	Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej [km]	Gmina Wilkowice, spółki wodociągowe	brak środków finansowych
Gospodarowanie wodami	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Sprawny i funkcjonalny system wodociągowy	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Liczba kampanii promocyjnych i edukacyjnych [szt./rok]	Gmina Wilkowice, spółki wodociągowe, organizacje pozarządowe	brak środków finansowych
Gospodarowanie wodami	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Rozwój i dostosowanie instalacji oraz urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Zwiększenie dostępności mieszkańców Gminy Wilkowice do zbiorowego systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej [szt./rok]	Gmina Wilkowice, spółki wodociągowe	brak środków finansowych
Gospodarowanie wodami	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Rozwój i dostosowanie instalacji oraz urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	Liczba zmodernizowanych elementów infrastruktury zbiorowego zaopatrzenia w wodę [szt./rok]	Gmina Wilkowice, spółki wodociągowe	brak środków finansowych

Obszar	Cel główny	Kierunki interwencji	Działanie	Wskaźnik monitoringu	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Gospodarowanie wodami	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Rozwój i dostosowanie instalacji oraz urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków [szt./rok]	mieszkańcy	brak środków finansowych
Gospodarowanie wodami	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Rozwój i dostosowanie instalacji oraz urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Edukacja ekologiczna dotycząca racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Liczba kampanii promocyjnych i edukacyjnych [szt./rok]	Gmina Wilkowice, organizacje pozarządowe	brak środków finansowych
Gospodarowanie wodami	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Rozwój i dostosowanie instalacji oraz urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Budowa, przebudowa, modernizacja budowli przeciwpowodziowych	Liczba zmodernizowanych budowli [szt./rok]	RZGW w Gliwicach, SZMIUW w Katowicach	brak środków finansowych
Gleby	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb	Budowa i modernizacja infrastruktury pozwalającej na zwiększenie retencji wody	Liczba zmodernizowanych elementów infrastruktury pozwalającej na zwiększenie retencji wody [szt./rok]	RZGW w Gliwicach, SZMIUW w Katowicach	brak środków finansowych
Gleby	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb	Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem	Powierzchnia gleb na których prowadzone były działania ochronne [ha]	Gmina Wilkowice	brak środków finansowych
Gleby	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych	Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku przyrodniczym lub leśnym	Powierzchnia zrekultywowanych obszarów [ha/rok]	Gmina Wilkowice, mieszkańcy	brak środków finansowych

Obszar	Cel główny	Kierunki interwencji	Działanie	Wskaźnik monitoringu	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Gleby	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Ochrona przed osuwiskami	Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na osuwiska w aktualizowanych dokumentach planistycznych	Liczba zaktualizowanych dokumentów planistycznych [szt./rok]	Gmina Wilkowice	brak środków finansowych, nieobjęcie wszystkich terenów dokumentacją planistyczną
Gospodarka odpadami	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój Gminy Wilkowice	Racjonalna gospodarka odpadami	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi przekazywane marszałkowi województwa i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska	Liczba sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi [szt./rok]	Gmina Wilkowice	brak kapitału ludzkiego
Gospodarka odpadami	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój Gminy Wilkowice	Racjonalna gospodarka odpadami	Uwzględnienie w przetargach publicznych, poprzez zapisy w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, zakupów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów; włączenie do procedur zamówień publicznych kryteriów, związanych z ochroną środowiska i zapobieganiem powstaniu odpadów	Liczba przetargów, w których uwzględniono kryteria środowiskowe [szt./rok]	Gmina Wilkowice	brak kapitału ludzkiego
Gospodarka odpadami	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój Gminy Wilkowice	Racjonalna gospodarka odpadami	Zadania związane z unieszkodliwianiem wyrobów azbestowych na terenie Gminy Wilkowice	Masa unieszkodliwionych wyrobów azbestowych na terenie Gminy [Mg/rok]	Gmina Wilkowice, mieszkańcy	brak zainteresowania społecznego
Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazem	Aktualizacja bazy danych informacji o zasobach przyrodniczych	Liczba form ochrony przyrody [szt.]	Gmina Wilkowice, GDOŚ	brak środków finansowych
Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazem	Uzupełnienie oznakowania form ochrony przyrody tablicami informującymi o ich nazwach	Liczba uzupełnionych tablic informacyjnych [szt./rok]	Gmina Wilkowice	brak środków finansowych
Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków	Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych	Liczba zinwentaryzowanych miejsc występowania gatunków inwazyjnych [szt./rok]	Gmina Wilkowice	brak środków finansowych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILKOWICE NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Obszar	Cel główny	Kierunki interwencji	Działanie	Wskaźnik monitoringu	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej	Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków	Zachowanie siedlisk i gatunków na terenach cennych przyrodniczych	Liczba działań podejmowanych w zakresie zachowania siedlisk i gatunków na terenach cennych przyrodniczo w stanie niepogorszonym [szt./rok]	Gmina Wilkowice, RDOŚ, mieszkańcy	brak środków finansowych
Zagrożenie poważnymi awariami	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	Zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Przeciwdziałanie wystąpieniu poważnych awarii (kontrola podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii itp.) oraz uwzględnianie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz tzw. decyzjach środowiskowych	-	Gmina Wilkowice, WIOS	brak środków finansowych
Zagrożenie poważnymi awariami	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	Zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Poprawa nadzoru nad logistyką transportową	-	Gmina Wilkowice, zarządcy dróg	brak środków finansowych

4.2 Harmonogram rzeczowo-finansowy

Obszar	Działanie	Okres realizacji	Prognozowane nakłady finansowe [zł]	Źródło finansowania
ZADANIA WŁASNE				
Powietrze atmosferyczne i klimat	Termomodernizacja budynku byłej Strażnicy Przystopitalnej przy ul. Fałata w Bystrej.	2017 – 2020	520 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska, środki mieszkańców
Powietrze atmosferyczne i klimat	Termomodernizacja budynku Gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Wilkowicach przy ul. Szkolnej 8.	2017 – 2019	90 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska, środki mieszkańców
Powietrze atmosferyczne i klimat	Rozbudowa i termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Wilkowicach przy ul. Wyzwolenia 25 wraz z zagospodarowaniem terenu.	2017 – 2020	965 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska, środki mieszkańców
Powietrze atmosferyczne i klimat	Termomodernizacja i przebudowa budynku przy ul. Parkowej 10 w Wilkowicach dla potrzeb GOPS.	2017 – 2018	650 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska, środki mieszkańców

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILKOWICE NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Obszar	Działanie	Okres realizacji	Prognozowane nakłady finansowe [zł]	Źródło finansowania
Powietrze atmosferyczne i klimat	Termomodernizacja budynku Przedszkola Publicznego w Bystrej przy ul. Przedszkolnej 3.	2017 – 2018	45 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska, środki mieszkańców
Powietrze atmosferyczne i klimat	Wymiana oświetlenia zewnętrznego i wewnętrznego w budynkach publicznych i prywatnych na energooszczędne, a także wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne.	2017 – 2020	200 000,00	Środki własne, środki mieszkańców, zarządcy dróg, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Powietrze atmosferyczne i klimat	Budowa ścieżek rowerowych i szlaków rowerowych.	2019 – 2020	100 000,00	Środki własne i zarządców dróg,, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Powietrze atmosferyczne i klimat	Budowa parkingu wraz z chodnikiem przy ul. Handlowej i ul. Szkolnej w Mesznej.	2017	400 000,00	Środki własne i zarządców dróg,, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Powietrze atmosferyczne i klimat	Przebudowa ul. Ogrodowej w sołectwie Bystra.	2017	100 000,00	Środki własne i zarządców dróg,, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILKOWICE NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Obszar	Działanie	Okres realizacji	Prognozowane nakłady finansowe [zł]	Źródło finansowania
Powietrze atmosferyczne i klimat	Remont kapilarny ul. Klimczoka w sołectwie Bystra wraz z chodnikiem dla pieszych.	2018	50 000,00	Środki własne i zarządców dróg,, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Powietrze atmosferyczne i klimat	Modernizacja ul. Olchowej w sołectwie Mieszna.	2017	56 000,00	Środki własne i zarządców dróg,, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Powietrze atmosferyczne i klimat	Promowanie odnawialnych źródeł energii.	2017 – 2020	20 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Powietrze atmosferyczne i klimat	Wymiana systemów ogrzewania na terenie gminy w celu spełnienia wymogów określonych w „uchwale antysmogowej”.	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILKOWICE NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Obszar	Działanie	Okres realizacji	Prognozowane nakłady finansowe [zł]	Źródło finansowania
ZADANIA MONITOROWANE				
Powietrze atmosferyczne i klimat	Produkcja energii prosumenckiej z odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym.	2017 – 2020	40 000,00	Środki przedsiębiorców, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
ZADANIA WŁASNE				
Zagrożenie hałasem	Budowa i przebudowa dróg gminnych, powiatowych i krajowych, utwardzenie dróg i poboczy.	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne i zarządców dróg,, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
ZADANIA WŁASNE				
Pola elektromagnetyczne	Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi (wyznaczanie stref technicznych bezpieczeństwa).	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Pola elektromagnetyczne	Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM.	2017 – 2020	8 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILKOWICE NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Obszar	Działanie	Okres realizacji	Prognozowane nakłady finansowe [zł]	Źródło finansowania
ZADANIA MONITOROWANE				
Pola elektromagnetyczne	Prowadzenie przez organy ochrony środowiska ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne (zgłoszenia instalacji).	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne środki WIOŚ, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Pola elektromagnetyczne	Właściwa lokalizacja, modernizacja oraz poprawne użytkowanie urządzeń i instalacji emitujących pola elektromagnetyczne.	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
ZADANIA WŁASNE				
Gospodarowanie wodami	Edukacja ekologiczna dotycząca racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	2017 – 2020	8 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Gospodarowanie wodami	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży.	2017 – 2020	8 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILKOWICE NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Obszar	Działanie	Okres realizacji	Prognozowane nakłady finansowe [zł]	Źródło finansowania
Gospodarowanie wodami	Zwiększenie dostępności mieszkańców Gminy Wilkowice do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne, środki spółek wodociągowych, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Gospodarowanie wodami	Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Gospodarowanie wodami	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Wilkowice w wyznaczonych obszarach aglomeracji.	2017 – 2022	113 932 520,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Gospodarowanie wodami	Budowa sieci i przyłączy kanalizacyjnych na terenie Gminy Wilkowice.	2017 – 2023	17 780 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Gospodarowanie wodami	Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Białka (opracowanie koncepcji).	2017 – 2018	35 500,00	Środki własne

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILKOWICE NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Obszar	Działanie	Okres realizacji	Prognozowane nakłady finansowe [zł]	Źródło finansowania
Gospodarowanie wodami	Opracowanie koncepcji programowo – przestrzennej budowy zbiornika retencyjnego na rzece Białka w Bystrej.	2017 – 2018	184 500,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Gospodarowanie wodami	Odwodnienie ul. Jagodowej, Wiśniowej, Głogowej i Ornej w Bystrej.	2017	150 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Gospodarowanie wodami	Odwodnienie ul. Niecałej.	2017	181 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Gospodarowanie wodami	Przebudowa budynku chlorowni na stację uzdatniania wody wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Wilkowicach.	2017	600 000,00	Środki własne, środki Spółki Wodociągowej w Wilkowicach, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
ZADANIA MONITOROWANE				
Gospodarowanie wodami	Budowa i przebudowa budowli przeciwpowodziowych.	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne, zarządcy budowli, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILKOWICE NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Obszar	Działanie	Okres realizacji	Prognozowane nakłady finansowe [zł]	Źródło finansowania
Gospodarowanie wodami	Ograniczanie zużycia wody poprzez zmniejszenie strat na przesyle oraz optymalizację wykorzystania istniejącej infrastruktury wodnej.	2017 – 2020	500 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Gospodarowanie wodami	Budowa sieci wodociągowej na terenach przewidzianych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zagrodową i usługową.	2017 – 2020	500 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Gospodarowanie wodami	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę.	2017 – 2020	1 010 000,00	Środki własne, spółki wodociągowe, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Gospodarowanie wodami	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie.	2017 – 2020	40 000,00	środki mieszkańców
ZADANIA WŁASNE				
Gleby	Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na osuwiska w aktualizowanych dokumentach planistycznych.	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILKOWICE NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Obszar	Działanie	Okres realizacji	Prognozowane nakłady finansowe [zł]	Źródło finansowania
ZADANIA MONITOROWANE				
Gleby	Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem.	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Gleby	Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku przyrodniczym lub leśnym.	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne, środki mieszkańców, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
ZADANIA WŁASNE				
Gospodarka odpadami	Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi przekazywane marszałkowi województwa i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILKOWICE NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Obszar	Działanie	Okres realizacji	Prognozowane nakłady finansowe [zł]	Źródło finansowania
Gospodarka odpadami	Uwzględnienie w przetargach publicznych, poprzez zapisy w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, zakupów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów; włączenie do procedur zamówień publicznych kryteriów, związanych z ochroną środowiska i zapobieganiem powstaniu odpadów.	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne,
Gospodarka odpadami	Zadania związane z unieszkodliwianiem wyrobów azbestowych na terenie Gminy Wilkowice.	2017 – 2020	24 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
ZADANIA WŁASNE				
Zasoby przyrodnicze	Uzupełnienie oznakowania form ochrony przyrody tablicami informującymi o ich nazwach.	2017 – 2020	4 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Zasoby przyrodnicze	Rewitalizacja przestrzeni nadbrzeżnej potoku Białka w Bystrej.	2017 – 2020	730 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu.	2017	100 000,00	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILKOWICE NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Obszar	Działanie	Okres realizacji	Prognozowane nakłady finansowe [zł]	Źródło finansowania
				środowiska
ZADANIA MONITOROWANE				
Zasoby przyrodnicze	Aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych.	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Zasoby przyrodnicze	Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków inwazyjnych.	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Zasoby przyrodnicze	Zachowanie siedlisk i gatunków na terenach cennych przyrodniczych.	2017 – 2020	Brak danych	Środki własne, RDOŚ, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
ZADANIA MONITOROWANE				

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILKOWICE NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2021-2024

Obszar	Działanie	Okres realizacji	Prognozowane nakłady finansowe [zł]	Źródło finansowania
Zagrożenie poważnymi awariami	Przeciwdziałanie wystąpieniu poważnych awarii (kontrola podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii itp.) oraz uwzględnianie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz tzw. decyzjach środowiskowych.	2017 – 2020	10 000,00	Środki własne, środki WIOŚ, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska
Zagrożenie poważnymi awariami	Poprawa nadzoru nad logistyką transportową.	2017 – 2020	Brak kosztów	Środki własne, fundusze UE, fundusze ochrony środowiska

5. Źródła finansowania inwestycji w zakresie ochrony środowiska

5.1 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

Publiczna instytucja finansowa, działająca jako państwowa osoba prawna. Głównym jej celem działania jest udzielanie wsparcia finansowego przedsięwzięciom służącym ochronie środowiska i gospodarce wodnej.

Podstawą do przyjmowania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie są programy priorytetowe, które określają zasady udzielania wsparcia oraz kryteria wyboru przedsięwzięć. Listę priorytetowych programów NFOŚiGW zatwierdza corocznie Rada Nadzorcza NFOŚiGW.

NFOŚiGW udziela wsparcia w ramach następujących programów, obowiązujących w latach 2015-2020:

1. Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi:

- o Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach

2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi:

- o Racjonalna gospodarka odpadami
- o Ochrona powierzchni ziemi
- o Geologia i górnictwo

3. Ochrona atmosfery:

- o Poprawa jakości powietrza
- o System Zielonych Inwestycji (GIS – Green Investment Scheme)

4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów:

- o Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej

5. Międzydziedzinowe:

- o Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska
- o Wspieranie działalności monitoringu środowiska
- o Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków
- o Edukacja ekologiczna

- Współfinansowanie programu LIFE
- SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych
- Wsparcie przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki
- Inicjatywy obywatelskie
- Wsparcie dla Innowacji sprzyjających zasobooszczędnej i niskoemisyjnej gospodarce
- Gekon – Generator Koncepcji Ekologicznych

5.2 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udziela wsparcia finansowanego na inwestycje związane z szeroko pojętą ochroną środowiska.

Pierwszeństwo w dofinansowaniu mają zadania wspierane środkami Unii Europejskiej lub innymi środkami zagranicznymi oraz zadania zapisane odpowiednio w krajowych i wojewódzkich programach i planach, w szczególności z zakresu:

- Gospodarki wodno-ściekowej:
 - Przedsięwzięcia ujęte w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych.
 - Sieci wodociągowe i/lub kanalizacje zbiorcze zapewniające odpowiedni poziom jakości wody i/lub oczyszczania ścieków w kolejności: dla aglomeracji powyżej 100 000 RLM, powyżej 15 000 RLM, powyżej 2 000 RLM.
 - Obiekty i urządzenia zwiększające bezpieczeństwo przeciwpowodziowe.
 - Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw wody pitnej.
- Gospodarki odpadami:
 - Systemy gospodarki odpadami dla regionów, których projekty obsługują co najmniej 150 000 mieszkańców.
 - Inwestycje na terenach, gdzie istniejące składowiska odpadów stwarzają zagrożenia dla wód podziemnych.

- Ochrony atmosfery:
 - Inwestycje ochronne w strefach, dla których został określony program ochrony powietrza.
 - Inwestycje ochronne na terenach, na których występują okresowe przekroczenia stężenia zanieczyszczeń, ze szczególnym uwzględnieniem emisji pyłu.
- Przedsięwzięcia ochronne o charakterze regionalnym.
- Inwestycje realizowane w ramach programu kompleksowej likwidacji niskiej emisji obejmującego gminy i powiaty ziemskie wchodzące w skład Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego objęte Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Województwa Śląskiego.
- Adaptacji do zmian klimatu.
- Zapobiegania i likwidacji poważnych awarii, skutków zanieczyszczenia środowiska i klęsk żywiołowych.

Wydatkowanie środków finansowych Funduszu następować będzie zgodnie z niżej przedstawioną hierarchią:

- Finansowanie projektów wynikające z zawartych umów w latach ubiegłych, w tym zobowiązań z umów zawartych na dofinansowania projektów korzystających ze środków europejskich.
- Wspomaganie projektów korzystających ze środków europejskich.
- Wspieranie inwestycji pozwalających na osiągnięcie standardów ochrony środowiska oraz wypełnienie zobowiązań akcesyjnych, wynikających z przyjętych programów i planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym oraz gminnym.
- Dofinansowanie pozostałych zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej zgodnie z krajową i regionalną polityką ekologiczną.

5.3 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POLiŚ)

Krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne. Głównym źródłem finansowania Programu są środki unijne z Funduszu Spójności. Najważniejszymi beneficjentami Programu są podmioty publiczne (w tym jst) oraz podmioty prywatne (przede wszystkim duże przedsiębiorstwa).

W ramach Programu realizowanych będzie 10 osi priorytetowych:

1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki
2. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu
3. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego
4. Infrastruktura drogowa dla miast
5. Rozwój transportu kolejowego w Polsce
6. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach
7. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego
8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury
9. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury i rozwoju zasobów kultury
10. Pomoc techniczna

Zakres finansowania w obszarze energetyki i środowiska przedstawiono poniżej.

I Oś priorytetowa - Zmniejszenie emisyjności gospodarki:

- ◆ produkcja, dystrybucja oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE), np. budowa, rozbudowa farm wiatrowych, instalacji na biomasę bądź biogaz,
- ◆ poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym,
- ◆ rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji, np. budowa sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia.

II Oś priorytetowa - Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:

- ◆ rozwój infrastruktury środowiskowej (np. oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna oraz wodociągowa, instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym do ich termicznego przetwarzania),

- ♦ ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, poprawa jakości środowiska miejskiego (np. redukcja zanieczyszczenia powietrza i rekultywacja terenów zdegradowanych),
- ♦ dostosowanie do zmian klimatu, np. zabezpieczenie obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi, zarządzanie wodami opadowymi, projekty z zakresu małej retencji oraz systemy zarządzania klęskami żywiołowymi.

5.4 Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego

II.4 OŚ PRIORYTETOWA IV EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA, ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII I GOSPODARKA NISKOEMISYJNA

Wsparcie zostanie przeznaczone na realizację projektów dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł (OZE) wraz z podłączeniem do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej. Istotnym zakresem działań będzie poprawa efektywności energetycznej, zarówno w przedsiębiorstwach jak i w sektorze publicznym i mieszkaniowym (budynki wielorodzinne) poprzez głęboką, kompleksową modernizację energetyczną. Dofinansowanie zostanie także na budowę i modernizację instalacji do produkcji energii w wysokosprawnej kogeneracji. Ponadto, wspierane będą działania w zakresie infrastruktury transportu zbiorowego (np. zintegrowane centra przesiadkowe – w tym dworce autobusowe i kolejowe, parkingi Park&Ride i Bike&Ride, drogi rowerowe), zakup taboru autobusowego i tramwajowego, wdrażanie inteligentnych systemów transportowych ITS - w tym SDIP oraz wymiana oświetlenia w gminach na instalacje o wyższej efektywności energetycznej.

II.5 OŚ PRIORYTETOWA V OCHRONA ŚRODOWISKA I EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW

W ramach osi priorytetowej V wsparcie zostanie skierowane na realizację projektów w zakresie gospodarki odpadami, poprzez budowę/rozwój/modernizację zakładów odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a także kompleksowe unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest. Środki zostaną też przeznaczone na dalsze działania w zakresie uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej poprzez budowę i modernizację sieci kanalizacyjnych dla ścieków komunalnych oraz

sieci kanalizacji deszczowej, a także oczyszczalni ścieków komunalnych, budowę instalacji do zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych oraz budowę i modernizację systemów zaopatrzenia w wodę (w ramach kompleksowych przedsięwzięć regulujących gospodarkę ściekową). W odniesieniu do sektora kultury, środki będą skoncentrowane na realizacji projektów mających na celu ochronę dziedzictwa kulturowego, w szczególności obiektów wpisanych do rejestru Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Szlaku Zabytków Techniki, ważnych z punktu widzenia rozwoju regionu. Wsparcie uzyskają także projekty polegające na ochronie obszarów cennych przyrodniczo, w tym zmniejszeniu presji i uporządkowaniu ruchu turystycznego na tych obszarach oraz działania polegające na budowie, modernizacji i doposażeniu ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej lub ochrony różnorodności biologicznej. Ponadto, środki zostaną przeznaczone na wyposażenie jednostek ochotniczej straży pożarnej w sprzęt niezbędny do przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych.

5.5 Program LIFE

Jedyny instrument finansowy Unii Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska i klimatu. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska w tym przyrody.

Program LIFE na lata 2014-2020 podzielona na dwa podprogramy: na rzecz środowiska oraz na rzecz klimatu. Obszary priorytetowe Programu przedstawiają się następująco:

Program na rzecz środowiska:

- ◆ ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami
- ◆ przyroda i różnorodność biologiczna
- ◆ zarządzanie i informacja w zakresie środowiska

Program na rzecz klimatu:

- ◆ ograniczenie wpływu człowieka na klimat
- ◆ dostosowanie się do skutków zmian klimatu
- ◆ zarządzanie i informacja w zakresie klimatu

Wśród pozostałych funduszy i programów, mogących stanowić źródło finansowania w ramach zadań związanych z ochroną środowiska, wymienić można m.in.:

- ◆ środki norweskie i EOG – Mechanizm Finansowy EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy (fundusze norweskie), w ramach których funkcjonują Programy Operacyjne: „Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów”, „Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych”, „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii”.
- ◆ Bank Ochrony Środowiska – oferuje kredyty na rzecz inwestycji proekologicznych,
- ◆ Bank Gospodarstwa Krajowego – stanowi ważne ogniwo w zakresie finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, w tym rynku oszczędności energii.

6. System realizacji Programu Ochrony Środowiska

6.1 Monitoring i kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska

Stały monitoring jest podstawowym źródłem informacji, w oparciu o które ocenić można, czy stan środowiska ulega poprawie czy pogorszeniu. Stanowi także oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Rozróżniamy dwa rodzaje monitoringu:

- monitoring stanu środowiska,
- monitoring polityki środowiskowej.

Obydwa typy monitoringu są ze sobą ściśle powiązane. Monitoring stanu środowiska jest wykorzystywany w definiowaniu polityki ochrony środowiska. W okresie wdrażania niniejszego programu, monitoring także będzie stosowany do uaktualnienia polityki ochrony środowiska. Celem monitoringu jest zwiększenie efektywności polityki środowiskowej poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Informacja o stanie środowiska jest niezbędna do określania priorytetów ochrony środowiska, do monitorowania, egzekwowania i przestrzegania przepisów ochrony środowiska, do integrowania polityki. Powinien służyć zarówno organom decydującym, jak i społeczeństwu,

sektorowi prywatnemu, pozarządowym organizacjom ekologicznym i wszystkim zainteresowanym grupom.

Poniższa tabela przedstawia harmonogram wdrażania programu ochrony środowiska dla Gminy Wilkowice.

Tabela 21: Harmonogram wdrażania programu ochrony środowiska dla Gminy Wilkowice (opracowanie własne)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Monitoring stanu środowiska	X	X	X	X	X	X	X	X
Monitoring polityki środowiskowej	X	X	X	X	X	X	X	X
Mierniki efektywności Programu	X	X	X	X	X	X	X	X
Ocena realizacji planu operacyjnego	X	X	X	X	X	X	X	X
Raporty z realizacji Programu	X	X	X	X	X	X	X	X
Ocena realizacji celów i kierunków działań	X	X	X	X	X	X	X	X
Aktualizacja Programu ochrony środowiska	X	X	X	X	X	X	X	X

6.2 Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice zostaje przyjęty do realizacji na podstawie uchwały Rady Gminy. Efektywna realizacja i zarządzanie niniejszym programem wymaga dużego zaangażowania administracji samorządowej, a także współpracy pomiędzy wszystkimi instytucjami (organizacjami) zaangażowanymi w zagadnienia ochrony środowiska.

Za wdrażanie programu odpowiedzialne są władze Gminy Wilkowice, które powinny wyznaczyć koordynatora realizacji programu. Taką rolę, w imieniu Wójta Gminy Wilkowice, pełni referat posiadający w zakresie swoich obowiązków zagadnienia z dziedziny ochrony środowiska. Koordynator będzie ściśle współpracował z Radą Gminy, przedstawiając okresowe sprawozdania z realizacji programu.

W latach 2017-2024 koordynator realizacji Programu co dwa lata oceniać będzie postęp w zakresie wdrażania zaplanowanych działań, a pod koniec 2024 r. nastąpi ewentualna ocena rozbieżności między celami zdefiniowanymi w Programie i analiza przyczyn tych rozbieżności. Wyniki oceny będą stanowiły wykładnię dla kolejnego Programu, w którym zostaną zdefiniowane cele i zadania.

Program będzie wdrażany przy udziale wielu partnerów, wśród których należy wymienić:

- poszczególne wydziały Urzędu Gminy,
- podmioty gospodarcze,
- instytucje kontrolujące,
- organizacje pozarządowe,
- rolników,
- nauczycieli,
- mieszkańców,
- zarządców dróg,
- i innych.

Wszystkie jednostki będą musiały ze sobą współpracować poprzez stałą wymianę informacji i wiedzy. Jednocześnie każdy z partnerów powinien być informowany o postępach we wdrażaniu Programu. W celu usprawnienia tych działań zaleca się opracować szczegółowy harmonogram spotkań partnerów uczestniczących we wdrażaniu Programu. Bardzo ważna jest również współpraca z sąsiednimi gminami i miastami, bowiem zagrożenia dla środowiska mają pochodzenie lokalne, ale mogą one oddziaływać także na znacznie większych obszarach. Stąd też wynika potrzeba rozwiązań tych problemów w oparciu o współpracę międzygminną, np. w zakresie gospodarki wodnej i odpadami. Współpraca taka, oprócz pozytywnych efektów dla środowiska może przynieść także korzyści ekonomiczne.

Aktywność społeczna wspierana jest również poprzez niezależną prasę ekologiczną, różnorodne wydawnictwa, programy telewizyjne, akcje edukacyjne i promocyjne oraz Internet. Duże znaczenie dla ekspansji obywatelskiej aktywności ma nowe ustawodawstwo stwarzając powszechny dostęp do informacji o środowisku i procedury udziału społeczeństwa w zarządzaniu środowiskiem (ustawa Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519)).

7. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Program ochrony środowiska dla Gminy Wilkowice został sporządzony w celu realizacji na szczeblu gminy polityki ochrony środowiska zbieżnej z najważniejszymi dokumentami strategicznymi i programowymi (krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi).

We wstępie przedstawiono cel i zakres opracowania, podstawy prawne oraz wykazano spójność opracowania z obowiązującymi dokumentami strategicznymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Kolejnym etapem była krótka charakterystyka Gminy Wilkowice pod kątem położenia, liczby ludności, działalności gospodarczej oraz infrastruktury technicznej i transportowej.

W rozdziale trzecim przedstawiono ocenę stanu środowiska na terenie gminy dla 10 obszarów interwencji (ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami). Dla każdego z obszaru zidentyfikowano stan obecny, wykazano główne zagrożenia oraz zaplanowano główne cele i kierunki interwencji. Cele i kierunki interwencji Gminy Wilkowice w zakresie ochrony środowiska są zgodne z celami przyjętymi w opracowaniach dla powiatu bielskiego i województwa śląskiego. Podsumowaniem rozdziału jest analiza SWOT (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia), która stanowi podstawę do wyznaczanie działań naprawczych w zakresie ochrony środowiska.

W kolejnych rozdziałach przedstawiono system realizacji programu. Wskazano możliwe źródła finansowania działań w zakresie ochrony środowiska w Gminie Wilkowice, procedury monitoringu oraz wykaz interesariuszy zaangażowanych w prace nad Programem.